

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: У овој години на бањски опоравак о трошку Фонда ПИО биће упућено 20.090 корисника. Прелиминарне ранг-листе пријављених објавиће се 6. марта, коначне 19. марта, а очекује се да ће први пензионери већ у априлу бити у бањама

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

КОНАЧНЕ РАНГ-ЛИСТЕ 19. МАРТА

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Реља Огњеновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
011/2030-744

ШТАМПА:

Штампарија
ЈП „Службени гласник“
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Сећање и вредности

Дан државности није само датум у календару и нерадни дан, већ прилика да се друштво подсети догађаја које сматра темељем свог идентитета. Кроз државне празнике не обележава се само прошлост, већ се обликује и начин на који је тумачимо, као и вредности које желимо да истакнемо у садашњости. Управо зато они имају важно место у култури сећања – начину на који једно друштво памти, преноси и симболички обликује своју историју.

Сретење – Дан државности Србије, обележава се 15. и 16. фебруара, у знак сећања на два кључна историјска тренутка: почетак Првог српског устанка 1804. и доношење Сретењског устава 1835. године.

Сретењски устав је донет у тренутку када је Кнежевина Србија излазила из дугог периода турске власти и тежила унутрашњој аутономији и модернизацији друштва. Настао је под влашћу кнеза Милоша Обреновића, након што су народ и политичка елита захтевали већа права и ограничење апсолутне власти владара. Устав је био револуционаран за своје време – предвиђао је поделу власти на извршну, законодавну и судску, гарантовао основна грађанска права и слободе, независност судства и право на законито суђење, слободу кретања и насељавања, једнакост свих грађана пред законом. Његово доношење наишло је на противљење великих феудалних сила, Турске, Русије и Аустрије, које су се плашиле ширења либералних идеја и потенцијалног утицаја на властите области. Због спољног притиска и унутрашњих политичких тензија, устав је био укинут свега неколико недеља након доношења, али и даље остаје симбол тежње Србије ка модерној, правној и грађанској држави у 19. веку.

Спој два важна историјска момента у обележавању Дана државности Србије симболично повезује борбу за слободу са идејом модерне, уставне државе. Тиме се наглашава да државност Србије није заснована само на оружаном отпору, већ и на тежњи ка правној уређености, подели власти и грађанским правима, што су вредности које и данас имају снажан значај. Такав избор датума показује како култура сећања функционише у пракси. Држава на неки начин издваја догађаје из прошлости којима даје посебно место у колективном памћењу. Државни празници тако постају својеврсна званична прича о историји, али и порука о томе које вредности једно друштво сматра темељним и вредним очувања.

Слични образци могу се уочити и у другим земљама. Француска, на пример, као Дан државности слави 14. јул, датум пада Бастиље, који је

симбол револуције и рађања републике. САД обележавају 4. јул, дан потписивања Декларације о независности, чиме у први план стављају политичке идеје, вредности слободе, права и принципе на којима је држава заснована.

Немачка као свој национални празник обележава Дан немачког јединства, 3. октобар, дан поновног уједињења Источне и Западне Немачке 1990. након пада Берлинског зида, као симбол националног јединства, демократије и краја Хладног рата. У Јапану се, рецимо, прославља 3. мај, Дан устава, којим се обележава доношење новог јапанског устава 1947. године,

који је уведен након Другог светског рата под америчком окупацијом. Устав је познат по члану девет који забрањује рат и војну агресију, те је овај дан посвећен миру, демократији и грађанским правима.

Занимљиво је да док САД и Француска славе револуције и ослободилачке борбе, Немачка и Јапан више славе постигнуте договоре и уједињења или уставне промене, што показује различите културне перспективе по питању државности и слободе. Дакле, празници често рефлектују вредности које држава жели да истакне у садашњем друштву.

Истовремено, постоје и примери који показују да значење празника није увек једнозначно и непроменљиво. У Шпанији се национални празник, 12. октобар, везује за Колумбово путовање и почетак шпанског присуства у Америци. Док се овај датум традиционално обележава као симбол историјског континуитета и глобалног значаја државе, у савременом друштву постоје и другачија тумачења која указују на сложено наслеђе колонијалне прошлости. Због тога он данас представља и повод за јавне расправе о односу према историји и њеном савременом значењу.

Ови примери показују да култура сећања није статична, већ се мења заједно са друштвом и његовим потребама. Државни празници су зато више од подсећања на прошлост – они представљају простор у којем се преплићу историјско искуство и савремени друштвени оквири. Обележавање Дана државности Србије у том смислу пружа прилику да се, уз поштовање историјског наслеђа, потврди опредељеност ка слободи, уставности и одговорности као трајним вредностима на којима почива савремена држава. Неговањем културе сећања чува се веза са прошлошћу, али се истовремено јача заједнички оквир за разумевање садашњости и промишљање о будућности.

В. Кадиф Станковић

ЗАВРШЕНО ПРИЈАВЉИВАЊЕ ЗА БЕСПЛАТАН ОПОРАВАК У БАЊАМА

Коначне ранг-листе 19. марта

Републички фонд ПИО је, као и претходних година, већ у јануару објавио Оглас за пријем захтева за упућивање корисника пензија на рехабилитацију за 2026. годину, како би се након завршетка пријављивања спровели сви кораци прописани Правилником о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО, и први корисници који су остварили ово право

Др Александар Милошевић, заменик директора Фонда ПИО

кренули на свој бесплатан опоравак што је раније могуће.

Према речима др Александра Милошевића, заменика директора Фонда, корисници су пријаве на оглас могли да подносе од 12. до 28. јануара.

– С обзиром на то да је пријављивање тек завршено, још је рано да говоримо о броју пријављених корисника, али на основу првих информација из удружења пензионера којима за сада располажемо, интересовање корисника за одлазак на бесплатну бањску рехабилитацију и овог пута је велико. Желим да нагласим да ће и ове године у бање бити упућено онолико корисника колико износе и пријављени капацитети којима установе располажу, а то је 20.090

пензионера. Корисници ће ове године на располагању имати још једну установу, а то је Специјална болница за рехабилитацију „Пролом Бања” – ПЦ Куршумлијска Бања, која је додата на списак приликом последњих измена Правилника о друштвеном стандарду – наводи др Александар Милошевић.

Како даље појашњава заменик директора Фонда, у складу са процедуром прописаном у Правилнику, на огласним таблама удружења пензионера, Дирекције Фонда, Покрајинског фонда и филијала Фонда ПИО, 6. марта ће бити објављене прелиминарне ранг-листе. Од наредног радног дана, 9. марта, закључно са 13. мартom, дакле у року од пет радних дана, корисници ће моћи да уложе приговор на прелиминарну ранг-листу.

– Комисија има рок од пет дана за разматрање поднетих приговора, а након тога, 19. марта 2026. године, биће објављене коначне ранг-листе. У складу с тим, можемо очекивати да ће први пензионери већ у априлу бити на бањском опоравку – објашњава др Милошевић.

Правилник о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО прописује да се ранг-листе утврђују према броју бодова на основу: висине пензије (која по овогодишњем огласу износи до 56.834 динара), броја година стажа осигурања, броја година коришћења пензије, а да корисници права на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица, као и корисници породичне пензије који су то право остварили као деца која

Опредељена средства и за друге видове друштвеног стандарда

Управни одбор РФ ПИО, на седници одржаној 5. јануара 2026. године, поред Одлуке о трошковима рехабилитације корисника пензија и цени смештаја пратиоца, по установама, по дану боравка, донео је и одлуке о трошковима финансирања осталих видова друштвеног стандарда.

Финансијским планом Фонда за 2026. годину на име друштвеног стандарда корисника пензија планирана су средства у висини до 0,15 одсто изворних прихода Фонда, односно 1,6 милијарди динара, што је за 170 милиона динара више средстава у односу на претходну годину. У складу са новим Правилником о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО, донетим почетком децембра 2025, за бесплатну рехабилитацију издваја се 74 одсто од укупних средстава намењених за друштвени стандард корисника пензија, док се преосталих 26 одсто, односно 407,3 милиона динара, расподељује на остале видове.

На основу одлука Управног одбора Фонда, у 2026. години за организацију и спровођење регионалних и годишње манифестације Сабора пензионера – Олимпијаде спорта, здравља и културе трећег доба биће опредељено 32,6 милиона динара, за пакете солидарне помоћи и послове организације и координације поделе пакета биће издвојено 272,9 милиона динара, за финансирање трошкова развоја социјалног дијалога и међународних активности предвиђена су средства у износу од 10 милиона динара, док висина средстава за финансирање међугенерациске солидарности и друштвене инклузије корисника пензија у 2026. износи 74 милиона динара.

нису способна за самосталан живот и рад, остварују додатне бодове.

– Корисници који буду упућени на бесплатну десетодневну рехабилитацију добијају преглед лекара приликом пријема, лабораторијске анализе, три адекватне терапије, смештај и плаћене трошкове превоза, а услуга подразумева и целодневни надзор лекара за време трајања рехабилитације.

Другим речима, Фонд се постарао да корисници током боравка у бањи буду потпуно растерећени и да немају никакве трошкове у вези са рехабилитацијом. Такође, Фонд ће и ове године сносити трошкове смештаја и путне трошкове за пратиоце пензионера који су остварили право на помоћ и негу другог лица и у другим изузетним случајевима – истиче др Александар Милошевић.

Подсећамо да су ове године за трошкове бесплатне рехабилитације у здравствено-стационарним установама и бањско-климатским лечилиштима издвојена средства у висини од 74 одсто од укупних средстава намењених за друштвени стандард корисника пензија, што износи 1,16 милијарди динара.

Весна Кадих Станковић

НОВЕ ПОГОДНОСТИ УЗ ПЕНЗИОНЕРСКУ КАРТИЦУ

Захвалност генерацијама које су нас училе и водиле

Пројекат Пензионерска картица нове генерације, који се реализује под слоганом „Рачунајте да увек мислимо на вас“, омогућује пензионерима да за новац којим располажу добију много више. Они су то препознали и до данас се за Пензионерску картицу пријавило преко 1,2 милиона корисника. Фонд ПИО је досад потписао више од 900 споразума о сарадњи са партнерским фирмама које су се укључиле у овај пројекат, што значи да пензионери имају могућност да на око 6.500 локација у Србији остваре попусте при плаћању роба и услуга.

Фонд је, у периоду од 15. децембра до 15. јануара, са партнерским фирмама „Техноманија“ и „Аман“, организовао успешну и корисну акцију којом је обезбеђена јефтинија празнична корпа за пензионере који купују уз Пензионерску картицу, односно омогућено им је да веће куповине за потребе слава и празника плате уз додатни попуст. Попусту су се кретали од

15 до чак 50 одсто на бројне артикле.

Истовремено, „Техноманија“ је, у сарадњи са пријатељима акције – Фондом ПИО и Банком Поштанска штедионица – од 8. децембра покренула акцију поклањања веш машина пензионерима који се први јаве у јутарњи програм ТВ Студија Б и до половине јануара 2026. године подељено је укупно 300 веш машина. Услов за ову погодност био је да пензионер има Пензионерску картицу Фонда ПИО или Дина картицу Банке Поштанска Штедионица. Акција је осмишљена као знак пажње и захвалности онима који су током живота највише дали и који су увек били ослонац најближима.

Хуманитарна иницијатива „Техноманија“ креирана је као симбол бриге, поштовања и солидарности са пензионерима и као таква настављена је новим садржајем. Укупно 1.000 грејалица поклониће пензионерима који се најбрже укључе у програм ТВ Студија Б у периоду од 21. јануара

до 14. фебруара. Услов је исти: поседовање Пензионерске картице Фонда ПИО или отворен текући рачун у Банци Поштанска штедионица.

Фонд ПИО, у сарадњи са друштвено одговорним субјектима, настоји да увек буде ослонац и подршка пензионерима и то не само када је повећање пензија у питању, већ и када има прилику да кроз друге акције омогући квалитетнији живот својим корисницима. Добробит и бољи стандард пензионера је приоритет Фонда, који ћемо наставити акцијама нових погодности уз Пензионерску картицу, уз мото – рачунајте да увек мислимо на вас!

Г. О.

Нови директор Филијале за град Београд

Функцију директора Филијале за град Београд од 12. децембра 2025. године обавља Страхиња Кулић. Рођен је 1988. године у Лесковцу, а основну школу и гимназију завршио је у Београду. Факултет за пословне студије, у саставу Мегатренд универзитета, завршио је 2011. године у Београду, док је диплому мастер студија стекао на Криминалистичко-полицијској академији у Београду 2013. године.

Своју професионалну каријеру Страхиња Кулић је започео као економиста у предузећу Вода Врњци АД, где је био запослен од јануара 2012. до јануара 2015. године. Од јануара 2015. ради у Републичком фонду за пензијско и инва-

Страхиња Кулић, директор Филијале РФ ПИО за град Београд

лидско осигурање. Прво радно место у Фонду, у Филијали за град Београд, било је у Одељењу за исплату пензија и финансијске послове, где је обављао послове све до јануара 2017. године.

Након тога, прешао је у Дирекцију Фонда и обављао послове у Одељењу за рачуноводствене послове.

Од јуна 2022. године обављао је послове заменика директора сектора у Сектору за финансијске послове, у Дирекцији Фонда, и на том месту је остао све до постављења за директора Филијале за град Београд.

Ожењен је и отац троје деце.

Г. О.

ОСИГУРАЊЕ СПОРТИСТА, УМЕТНИКА И ВЕРСКИХ СЛУЖБЕНИКА

Промена статуса утиче на трајање осигурања

Променама прописа којима је уређено пензијско и инвалидско осигурање, почев од 1. јула 1983. године, значајно је проширен круг обавезно осигураних лица у Србији. Тада су лица која обављају делатности у култури, односно која врше свештеничку или верску службу, први пут уведена у систем обавезног пензијског и инвалидског осигурања. На тај начин уређено је питање осигурања самосталних уметника, свештеника и верских службеника, које је до тог тренутка било засновано искључиво на добровољној основи. Додуше, овај датум није важио за покрајине, па су тако лица која су обављала исте професионалне делатности на подручју АП Војводина и АП Косово и Метохија изједначена са својим колегама тек 1. јуна 1992. године. Пре наведених измена закона, ове категорије грађана могле су да плаћају доприносе за пензијско и инвалидско осигурање на основу посебних уговора о спровођењу осигурања. То осигурање није било обавезно, већ се својство осигураника утврђивало решењем, и то искључиво на захтев лица које обавља неку од самосталних професионалних делатности.

Осигурање по уговорима о спровођењу пензијског и инвалидског осигурања било је далеко од идеалног. С једне стране, оно није било обавезно, па су у систему били само они који су сами поднели захтев за укључивање. С друге стране, чак и лица која су по захтеву укључена у осигурање често су га доживљавала као фактички добровољно, па доприносе нису редовно уплаћивали. Последица је био непотпун и дисконтинуиран стаж осигурања, који се касније одражавао на обим и висину права из пензијског и инва-

лидског осигурања, уз додатно оптерећење због обрачуна дуга за неплаћене доприносе. Све то указивало је на јасну потребу да се осигурање самосталних професионалних делатника уреди прецизније и на обавезујући начин.

Обавезно чланство у удружењу

Питање услова за утврђивање обавезног пензијског и инвалидског осигурања уметника уређено је одговарајућим прописима из области културе. Законом је дефинисан појам самосталног уметника као физичког лица које ствара ауторска дела из области уметничке делатности, односно изводи уметничка и ауторска дела, и то самостално, у виду занимања. Међутим, ни испуњење ових услова само по себи није довољно, уколико репрезентативно удружење у култури не утврди статус самосталног уметника.

Особа која уметничку делатност обавља као једино или главно занимање и има пребивалиште у Републици Србији, мора да буде члан репрезентативног удружења. Упис у чланство удружења има конститутивно дејство, односно дан уписа у евиденцију удружења сматра се даном испуњења основног предуслова за укључење у обавезно пензијско и инвалидско осигурање. На основу тог уписа уметник се пријављује на пензијско и инвалидско, али и на здравствено осигурање.

Локалне самоуправе, по правилу, плаћају доприносе за обавезно пензијско и здравствено осигурање уметника, али најчешће само у висини најниже месечне основице. Уметник има могућност да се определи за вишу основицу и сам уплаћује разлику. Основица осигурања не мора да одговара стварним приходима које уметник остварује. Доприноси се уплаћују према задуже-

њима Пореске управе, која води и евиденцију о уплатама. Као пример плаћања доприноса од стране локалне самоуправе, ту је одлука из 2003. године којом је град Београд преузео обавезу уплате доприноса за уметнике са пребивалиштем на својој територији који испуњавају прописане услове. Слична решења постоје и у другим локалним самоуправама. Број уметника обухваћених овим системом ограничен је буџетским средствима, па у случају прекорачења предност имају они са дужином стажом осигурања.

Често уметници истовремено остварују и приходе кроз ауторске и друге уговоре о делу. За њих се исплаћују новчане накнаде и обавезно плаћају доприноси. Од 2006. године пријаве о овим приходима (М-УН) предају се Пореској управи која их затим урачунава у основицу осигурања. Задужење за уплату доприноса по основу обављања самосталне професионалне делатности умањује се за износ уплаћен по пријављеној уговореној накнади.

Уговорни однос са клубом

За разлику од уметника и верских службеника, положај спортиста у систему пензијског и инвалидског осигурања имао је мало другачији пут. Спортисти су могли да буду осигурани на основу посебних уговора о спровођењу пензијског и инвалидског осигурања, слично другим самосталним професионалним делатностима. Овакво осигурање било је добровољно и везано за утврђени статус спортисте. Међутим, када су прописи измењени, само спортисти који су остварили одређене резултате савезног или међународног ранга могли су да уђу у осигурање. За остале спортисте осигурање је могуће искључиво уколико се спортом

баве професионално, односно ако су у радном односу код спортске организације или клуба који их пријављује као запослене, а од 2003. године и по уговору о делу. На тај начин, њихово пензијско и инвалидско осигурање везано је за уговорни однос са спортским клубом, а не за посебан статус, што је представљало промену у односу на дотадашњу праксу.

Верски службеници и свештеници делатност обављају у складу са унутрашњим прописима црква и верских заједница. У службу се постављају декретом надлежних црквених власти, а на исти начин се и разрешавају. Доношењем декрета о постављењу стиче се и својство осигураника, па од тог дана почиње да тече обавезно пензијско и инвалидско осигурање. Као и код уметника, доприноси се плаћају према основицама које не морају да одговарају стварним приходима. Уплата доприноса за здравствено, пензијско и инвалидско осигурање врши се из буџета Републике Србије, у висини најниже месечне основице. Свештеник или верски службеник може да се опреде-

ли за вишу основицу, при чему разлику уплаћује сам, или то чини црква, односно верска заједница.

Уметници и верски службеници се често, током трајања самосталне делатности, додатно ангажују по уговору о раду, најчешће у образовним установама. По правилу, осигурање по основу радног односа има приоритет у односу на осигурање по основу самосталне делатности. Раније је ово правило дово-

дило до проблема и до такозваних „рупа“ у стажу, посебно код рада са непуним радним временом. Изменама прописа, ови недостаци су отклоњени, па се данас стаж у таквим случајевима урачунава без обзира на основ по коме су доприноси плаћени.

Националне пензије

Посебно место у систему подршке уметницима и спортистима заузимају такозване

националне пензије. Оне не представљају право из пензијског и инвалидског осигурања, не зависе од дужине стажа нити од висине уплаћених доприноса, и о њима не одлучује, нити их исплаћује Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање. Националне пензије су облик државног признања за врхунски допринос у области спорта, културе или уметности и остварују се у посебном поступку, на основу одлуке надлежног органа, а исплаћују се из буџета Републике Србије.

О свим променама од значаја за осигурање, осигураници су дужни да благовремено обавесте надлежног носиоца осигурања. Промене статуса у чланству репрезентативног удружења, односно доношење или престанак важења декрета црквених власти, имају директан утицај на трајање осигурања. Посебно треба водити рачуна о престанку осигурања, јер накнадни, ретроактивни уноси у евиденције немају правно дејство. Осигурање носи и права и обавезе, па је одговорност за његово уредно вођење у великој мери на самом осигуранику.

Мирослав Мирић

Филијала Фонда у Краљеву има новог директора

Од 19. новембра 2025. године функцију директора Филијале РФ ПИО у Краљеву обавља Милош Симовић, дипломирани економиста. Рођен је 10. марта 1986. у Краљеву. Завршио је Економско-трговинску средњу школу у Краљеву, након чега је похађао Вишу школу за менаџмент Мегатренд универзитета Београд у Зајечару, смер менаџмент. На истом факултету 2010. завршио је смер међународни маркетинг и добио звање дипломираног економисте, смер међународни маркетинг.

У Филијали РФ ПИО Краљево, од 2011. до 2013. године, радио је на позицији службеника за вођење матичне евиденције у првом степену, а од 2014. на месту вишег стручног сарадника за исплату пензија. Године 2021. прелази на место заменика директора, а 2022.

постаје помоћник начелника у краљевачкој филијали.

У јануару 2023. године именован је за помоћника градоначелника града Краљева ресорно задуженог за омладину и спорт.

Од 2014. до 2020. године био је члан Управног одбора Атлетског савеза централне Србије; од 2016. до 2022. председник Атлетског клуба Краљево, а у периоду 2018–2023. вршио је функцију председника Спортског савеза Краљева.

Милош Симовић био је репрезентативац државе у атлетици (200м, 400м и 4x400м) од 2001. до 2010. године, учесник Олимпијаде младих (Охрид, 2001. и Париз, 2003), Шампионата Европе за јуниоре (Каунас, 2005), Купа Европе за сениоре (Лисабон, 2005, Нови Сад, 2006, Милано, 2007, Бањска Бистрица, 2008,

Берген, 2009) и Универзијаде (Београд, 2009. године).

Двоструки је победник Балканског шампионата на 200м и 4x400м (Катарина, 2005), освајач десет титула шампиона државе у свим категоријама (пионири, кадети, јуниори и сениори) и победник на Купу европских шампиона (Острава, 2004). Јуниорски рекордер Србије у дисциплини штафета 4x400м (Истанбул, 2003. године).

Као спортски радник организовао је више значајних спортских манифестација, као што су Сајам спорта (2018, 2019, 2020, 2021. и 2022. године); Шампионат Србије у атлетици за сениоре и јуниоре 2021. и 2023; Атлетско првенство Балкана за јуниоре 2021. године и Атлетско првенство Балкана за сениоре 2023, што је био највећи спортски дога-

Милош Симовић, директор Филијале Краљево

ђај икада у Краљеву са више од 1.000 учесника из 21 државе; затим Међународни турнир Баскет 3x3 (2022), Фудбал 3x3 (2023), едукације тренера и спортских радника 2019, 2020. и 2023. године, као и мноштво других акција.

Г. О.

У фокусу електронска размена података

Завод за социјално осигурање, као орган за везу Републике Србије надлежан за примену међународних споразума о социјалном осигурању, у 2025. години реализовао је бројне активности у области пензијског и инвалидског осигурања, здравственог осигурања и осигурања за случај незапослености, ради унапређења модернизације процеса рада и ефикасне примене закључених споразума о социјалном осигурању. Србија тренутно има закључене међународне уговоре о социјалном осигурању са 35 држава, којима су покривене различите области социјалног осигурања. Активности Завода реализоване су кроз разговоре на нивоу органа за везу и билатералне састанке, уз учешће Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Републичког фонда за здравствено осигурање и Фонда за социјално осигурање војних осигураника, са посебним фокусом на успостављање електронске размене података у области социјалног осигурања између домаћих и иностраних носилаца осигурања.

– Настављена је сарадња на нивоу надлежних институција Републике Србије и Републике Аустрије на заснованом на принципима ЕЕССИ система (Електронска размена информација о социјалном осигурању), који је у примени у државама Европске уније. Пројекат EDAS убрзаће размену података између институција социјалног осигурања Србије и Аустрије и омогућити бржу и сигурнију размену информација, самим тим и ефикасније остваривање права осигураника и корисника јер ће заменити доставу докумената у папирном облику. Тим поводом, Завод за социјално осигурање је учествовао на 13. Међуна-

Излагање Зорана Пановића на конференцији у Бакуу

родном форуму Административне комисије за координацију система социјалног осигурања Европске комисије, који је путем видео-конференција одржан 3. децембра, на којем су институцијама социјалног осигурања 28 држава чланица ЕУ презентовани досадашњи резултати EDAS пројекта – каже директор Завода за социјално осигурање, Зоран Пановић.

Паралелно са пројектом EDAS, Завод је предузео низ активности у циљу закључивања нових договора о електронској размени података о чињеници смрти и висини пензије са Немачком, Француском, Швајцарском, и техничке имплементације већ закључених договора. То ће кориснике права ослободити обавезе да достављају оверене Потврде о животу како би несметано наставили да примају пензију.

Пановић истиче да је у току рад на закључивању нових споразума о социјалном осигурању у коме учествује и представник Завода. Текст Споразума између Републике Србије и Републике Португалије о социјалној сигурности је усаглашен и парафиран, па се у наредном периоду очекује да надлежни

органи две земље одрже још једну рунду преговора на којој ће се усагласити одредбе Административног договора за спровођење Споразума, након чега ће се приступити изради двојезичних образаца за примену Споразума по ступању на снагу.

– Поред тога, у току су преговори надлежних органа у циљу израде новог Споразума између Републике Србије и Краљевине Холандије о социјалном осигурању који би заменио важећу Конвенцију о социјалном осигурању између СФРЈ и Краљевине Холандије потписану 1977. У области здравственог осигурања одржани су разговори на нивоу органа за везу са Хрватском, Босном и Херцеговином и Немачком, на којима су разматрани проблеми који се појављују у примени Споразума и постигнути договори о начину њиховог решавања – наводи директор Завода.

Представници Завода присуствовали су међународној конференцији у Бечу, у организацији Завода за пензијско осигурање Аустрије, на тему „Дигитално-интернационално: вештачка интелигенција“, на којој су размењена искуства о утицају вештачке интелигенци-

је на област социјалног осигурања и могућностима које она пружа, као и на међународној конференцији „Прилагођавање система социјалне заштите у контексту савремених глобалних изазова“ одржаној у Бакуу, у организацији Међународног удружења пензијских и социјалних фондова и Државног фонда социјалне заштите под Министарством рада и социјалне заштите становништва Републике Азербејџан.

– Подсећам да је у октобру 2025, у циљу размене знања и најбољих пракси у области пензијског и инвалидског осигурања, између наших Завода за социјално осигурање и Републичког фонда ПИО и Државног фонда социјалне заштите при Министарству рада и социјалне заштите становништва Републике Азербејџан потписан Меморандум о разумевању и сарадњи који ће обезбедити јачање институционалне сарадње и допринети ефикаснијој примени Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Азербејџан о социјалној сигурности, који је ступио на снагу 1. јуна 2023 – наглашава Пановић.

Завод за социјално осигурање био је учесник 15. Сусрета директора фондова/завода за пензијско/мировно и инвалидско осигурање држава насталих на простору бивше СФРЈ, одржаног у Сарајеву, где је разматрана тема одрживости пензијских система у будућности и ефекти имплементације електронске размене података између носилаца пензијског осигурања, а као придружени члан Међународног удружења за социјално осигурање, учествовао је и на Светском конгресу за социјално осигурање и 35. заседању Генералне скупштине Међународног удружења за социјално осигурање (ISSA), у

Куала Лумпуру, на коме је више од 2.000 учесника различитих организација из 130 земаља разматрало могуће правце решавања изазова узрокованих демографским променама и променама на тржишту рада. Том приликом представник Завода за социјално осигурање је изабран за члана Европског комитета ISSA Европске мреже (IEN) за наредни трогодишњи период (2026–2028).

Пановић наводи да се у 2026. години очекује потписивање Споразума између Републике Србије и Републике Албаније о социјалној сигурности и Административног споразума за спровођење Споразума, и планирано је одржавање састанка органа за везу две државе ради утврђивања образаца за примену Споразума и Административног споразума и усаглашавања текста договора о накнади трошкова за давања у натури. С тим у вези са албанским органом за везу за област пензијског и инвалидског осигурања, као и органом за везу за здравствено осигурање, започет је процес утврђивања двојезичних образаца.

– Издвојио бих и очекивано потписивање Споразума између Фонда за пензијско и социјално осигурање Руске Федерације и Завода за социјално осигурање Републике Србије о начину размене електронских докумената, као и Меморандума о сарадњи између Завода за социјално осигурање, Републичког фонда ПИО и Фонда за пензијско и социјално осигурање Руске Федерације, и Протокола о изменама и допунама Протокола од 17. јануара 2019. Планиран је и наставак активности на успостављању електронске размене података у области социјалног осигурања са Француском, Канадом, Немачком, Швајцарском, те почетак преговора са Турском. Такође се планира одржавање разговора органа за везу и наставак сарадње са носиоцима социјалног осигурања свих бивших југословенских република, као и са партнерима из Аустрије, Немачке, Италије, Грчке и Турске – закључио је директор Завода за социјално осигурање.

Г. О.

Потврде о животу за кориснике аустријских пензија

Корисници аустријске пензије са пребивалиштем у Републици Србији у обавези су и ове године да поднесу Потврду о животу са овереним својеручним потписом аустријском Заводу за пензијско осигурање. Потврду је потребно доставити најкасније до краја маја.

Овера Потврде о животу у Дирекцији и свим филијалама Фонда ПИО је бесплатна. За оверу је потребно доћи лично и том приликом понети личну карту.

Уколико је корисник тешко покретан или непокретан, може се обратити ординирајућем лекару, код кога се лечи, ради издавања лекарског уверења којим се утврђује да због здравствених проблема не може да дође лично у Фонд. Ово лекарско уверење, не старије од два дана (са потписом или факсимилом, печатом и датумом), и лични идентификациони документ корисника, може у организационе јединице Фонда у име корисника да донесе друго лице, како би уверење о животу било издато.

У Србији тренутно живи око 25.000 корисника аустријских пензија.

Подсећамо да су, 22. октобра 2024. године, Аустрија и Србија закључиле билатерални споразум о безбедној електронској размени података у области пензијског осигурања. Овај билатерални споразум ће поједноставити и убрзати поступак остваривања права и исплате права из пензијског и инвалидског осигурања. Техничка и практична имплементација електронске размене података одвијаће се током ове године. Стога ће аустријски пензионери са пребивалиштем у Србији још ове године морати да доставе званично оверен доказ о животу, како би им се аустријска пензија исплаћивала у Србији, а од 2027. овај податак ће се електронски размењивати и неће бити потребно да их корисници лично достављају.

Г. О.

Ниш: уручене награде „11. јануар”

Поводом 148 година од ослобођења од Турака и датума када се након више векова поново завијорила српска застава на нишкој Тврђави, на свечаној седници Скупштине града уручене су награде „11 јануар”. Највеће градско признање ове године добила су четири појединца и један колектив: Александар Николић, Сава Ранђеловић, Боровоје Младеновић, Јасмина Бараћ Перовић и Удружење Македонаца „Вардар”.

Др Александар Николић, анестезиолог и хуманиста који се изборио за милионске донације за лечење дечије онкологије, део новчане награде усмериће за куповину апарата за неонатологију Дечије клинике. Прослављени ватерполиста и троструки олимпијски шампион, Сава Ранђеловић, био је оправдано одсустан на европском првенству, а присутнима се обратио видео-поруком.

Боровоје Младеновић, професор Музичке школе, извео је генерације пијаниста који музиком и музичким знањем широм света проносе славу града у коме су се школовали, а Јасмина

Бараћ Перовић, као истакнута активисткиња и правница, своју личну борбу је претворила у опште добро, у борбу за права особа са инвалидитетом.

Колективно признање је ове године припало Удружењу Македонаца „Вардар”, у најкраћем, и због тога јер дуже од две деценије представљају нишки „мозаик заједништва”.

Љ. Г.

Просечна зарада у новембру – 111.987 динара

Републички завод за статистику саопштио је да је просечна бруто зарада обрачуната за новембар 2025. године износила 154.772 динара, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) износила 111.987 динара.

Раст бруто зарада у периоду јануар–новембар 2025, у односу на исти период прошле године износио је 11,3 одсто номинално, односно 7,0 одсто реално, док је просечна нето зарада већа за 11,2 процента номинално, односно за 6,9 одсто реално.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечна бруто зарада за новембар 2025. номинално је већа за 11,4, а реално за 8,4 одсто, док је просечна нето зарада већа за 11,2 одсто номинално, односно за 8,2 одсто реално.

Медијална нето зарада за новембар 2025. године износила је 86.702 динара, што значи да је 50 одсто запослених остварило зараду до наведеног износа.

Сремска Митровица: обука за пољопривреднике

Агенција за рурални развој Сремске Митровице покреће програм обуке за пољопривреднике који желе да унапреде производњу уз савремену механизацију, дигиталне алате и вештачку интелигенцију.

Заинтересовани пољопривредни произвођачи проћи ће кроз програм едукације и обуке чији је циљ припрема за будуће пословање уз примену савремене механизације и алата вештачке интелигенције у пољопривреди. Обука обухвата примену савремене механизације, прилагођавање климатским променама, дигитализацију пољопривреде и коришћење вештачке интелигенције, а полазници ће стећи конкретна знања која ће омогућити већу ефикасност и продуктивност њихових газдинстава, као и да доносе боље одлуке у савременим условима пословања. Програм се спроводи у сарадњи са Универзитетом Еду-конс из Сремске Каменице.

По завршетку обуке полазници добијају прилику да учествују у студијском путовању са обиласком пољопривредних газдинстава која примењују добру праксу.

Божјићна чесница на тргу у Лесковцу

У организацији Туристичке организације града Лесковца и бајкерског Мото клуба „Лесковац“, а под покровитељством локалне самоуправе, на Централном градском тргу подељена је божјићна чесница тешка више од 50 килограма. У чесници је био један златник и шест сребрњака, а све су их пронашли малишани.

Упркос киши, због које је отказан и програм, догађају је и ове године присуствовао велики број Лесковчана, посебно најмлађих и најстаријих.

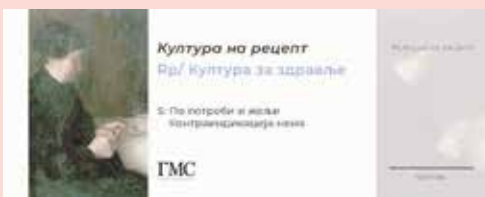
Пре тога су камионције у костимима Деда Мраза на лесковачким улицама деци поделили пакетиће са слаткишима и играчкама.

Уметност као терапија

Галерија Матице српске, у сарадњи са Институтом за јавно здравље Војводине и Домом здравља Нови Сад, наставила је и ове године са програмом „Култура за здравље – култура на рецепт“, а предвиђене радионице реализоване су 24. и 25. јануара.

Пројекат је започет 2023. са идејом повезивања уметности, културе и бриге о менталном здрављу и благостању кроз две двочасовне посете Галерији, два кустоска вођења и интерактивне радионице. Учесници су имали прилику да уметност доживе на потпуно нов начин, пре свега као инспирацију за разговор и подстицај за дубље промишљање о себи и свету око нас. Нови начин сусрета са уметношћу кроз разговоре о идентитету, различитости, екологији, уточишту и ужитку посетиоци су препознали као добру прилику за упознавање нових људи и размену утисака и мишљења.

Програм је намењен свима који желе да доживе уметност као лек, подршку и начин креативног повезивања са другима, а план реализације и нови термини могу се наћи на сајту Галерије Матице српске.

Хумани Врањанци

Локална самоуправа у Врању није организовала колективни дочек Нове године на отвореном. Уместо новогодишњег концерта неке од звезда наше музичке сцене, на предлог градоначелника Врања, др Слободана Миленковића, из буџета је на наменски рачун за лечење тешко оболеле деце уплаћено 500.000 динара.

У Србији су Врањанци стекли препознатљивост по томе што су 2016. године увели праксу да новац намењен прослави новогодишње ноћи уплате на наменски рачун за лечење малишана оболелих од малигнитета и других тешких болести.

Житеље Врања је обрадовало сазнање да је у новогодишњој ноћи и током јутра рођено чак шест дечака и четири девојчице. Запослени на гинеколошко-акушерском одељењу врањске болнице истичу да је реч о рекорду у последњих неколико деценија.

Врањанки која је, седам и осам минута после поноћи, добила близанце представници локалне самоуправе уручили су поклон ваучере од по 100.000 динара. Остале породице добиле су по 50.000 динара.

ДЕСЕТА СКУПШТИНА УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА ГРАДА НОВОГ САДА

Испуњени задати циљеви

Редовна, десета годишња Скупштина Удружења пензионера града Новог Сада, одржана је у Великој сали Удружења, 26. децембра прошле године. Седници су, поред чланова Скупштине, присуствовали и градоначелник Новог Сада, Жарко Мићин, са сарадницима, Момо Чолаковић, почасни председник УПГНС, Јово Барошевић, председник СУБНОР-а Војводине, и Слободан Милошевић, члан Уставног суда и председник ИК Скупштине града Новог Сада у пензији.

Поздрављајући присутне градоначелник Мићин је потврдио да је сарадња града и Удружења веома успешна и истакао да ће наставити да се решавају сва питања кључна за бољи живот пензионера.

– Град Нови Сад увек чврсто стоји уз своје пензионере и показује подршку кроз конкретне мере. Верујемо да је то што радимо исправно и трудимо се да континуирано унапређујемо услуге за старије, од климатско-рехабилитационог опоравка, повластица у јавном превозу и комуналним услугама, до финансирања клубова за пензионере и различитих програма. Нови Сад, је захваљујући одговорној политици, у последњој деценији поново процветао, а пен-

О раду Удружења у 2025. години известила је председница Милена Жарковић

зије и плате ће наставити да расту. Град је у 2025. издвојио 8.250.000 динара за програме који укључују рехабилитацију пензионера, а за једнократну помоћ од 20.000 динара за више од 6.700 пензионера са најнижим примањима издвојено је 136 милиона динара – рекао је Мићин.

Седници је председавала председница УПГНС, Милена Жарковић, која је поздравила градоначелника, чланове Скупштине и госте.

– Удружење пензионера града Новог Сада са традицијом дугом 79 година, у свом саставу има 45 месних организација са више од 21.000 чланова. Круна успешности нашег рада и

резултата била је свечана седница Скупштине поводом Дана Удружења и 79. година постојања, одржана 27. октобра ове године. У 2025. УПГНС је одржало две седнице, Управни одбор пет, и Надзорни одбор две седнице. У истом периоду смо одржали и три састанка са председницима МОП – рекла је Милена Жарковић.

У извештајном периоду примљено је нових 1.116 чланова. За рехабилитацију у бањама о трошку Фонда ПИО у 2025. Удружење је примило 1.823 захтева а 999 корисника пензија из Новог Сада је упућено на опоравак. Град Нови Сад је одобрио средства за бесплатан опоравак и рехабилитацију у трајању

од седам дана за 175 пензионера са најнижим примањима. Жарковић је навела да је из средстава Фонда ПИО подељено и 1.064 пакета са животним намирницама за кориснике са најнижим пензијама.

Такође је истакла добар рад свих комисија унутар УПГНС, посебно активности хора, Комисије за здравство, Комисије за солидарне активности и Комисије за информисање. Навела је да је у 2025. на основу расписаних конкурса УПГНС учествовало са 24 пројекта за добијање средстава из буџета града Новог Сада, АП Војводине и Републике Србије, од тога је одобрено 16 пројеката.

– УПГНС је циљеве и задатке предвиђене Планом рада за 2025. годину успело да реализује у целости, трудили смо се да испунимо примарни задатак да се поправи материјални и социјални статус пензионера. Подржавали смо мере Владе на побољшању нашег положаја, као и редовне исплате пензија. Надамо се да ћемо постићи још боље резултате у 2026, које смо Планом рада предвидели – закључила је председница УПГНС.

На Скупштини Удружења разматрано је и усвојено и више аката.

Д. Ивановић

У БЕОГРАДУ ОДРЖАНА ЗАВРШНА КОНФЕРЕНЦИЈА ПРОЈЕКТА „AGE AGAINST THE MACHINE”

Излагање Наташе Тодоровић

Последице ејџизма огромне

Age Against The Machine је међународни пројекат који се бави темом ејџизма, односно борбом против дискриминације и насиља над старијим особама. Носилац пројекта је Фондација „Нови Сад – Европска престоница културе”, док је Црвени крст Србије партнер и експертска подршка у истраживачком процесу у вези са овом темом. Пројекат је усмерен на сузбијање ејџизма кроз друштвено ангажовано позориште у којем старије особе нису биле само тема, већ и активни учесници – аутори, извођачи и носиоци порука. Започет је у априлу 2024, а пред крај прошле године

одржана је завршна конференција на којој су представљени његови резултати.

– Окупили смо се не само да бисмо заокружили један европски пројекат, већ да бисмо заједно поставили важно питање – у каквом друштву желимо да стварамо и какво друштво желимо да градимо заједно за све генерације. Ејџизам је и даље један од најзаступљенијих и најраспрострањенијих, а истовремено, најмање видљиви облик дискриминације у Европи, па и у Србији. Често је сакривен у језику који користимо, у шалама које прихватимо, у политикама које не препознају потенци-

Дискриминација суптилна и свакодневна

Дискриминација у старости није груба и упадљива, она је тиха, понављајућа, често непрепозната и има снажне психосоцијалне последице по квалитет живота старијих жена. Дискриминација у старости није изузетак, већ део уобичајеног животног искуства, масовна је и свакодневна. На ове и друге шокантне податке јасно указују резултати недавног истраживања о родној равноправности у старости, о свакодневној дискриминацији коју доживљавају старије жене у нашој земљи.

Истраживање је представљено на завршној конференцији пројекта „Неправно равноправне – перцепција родне дискриминације код старијих жена“, које је реализовало Геронтолошко друштво Србије, уз подршку Кабинета министарке без портфеља Татјане Мацуре, задужене за координацију активности у области родне равноправности, спречавања насиља над женама и економског и

политичког оснаживања жена, а чији је циљ био документовање искустава и подизање свести о свакодневној дискриминацији и промовисање родне равноправности у старости.

Квантитативни део студије обухватио је 122 испитанице, док је квалитативни део укључивао 15 фокус група и 10 дубинских интервјуа реализованих у 10 општина широм земље.

Најважнији налаз истраживања је то да је 83,2 одсто старијих жена навело да је доживело бар један облик свакодневне дискриминације. Најчешћи облици неправде су суптилни и нормализовани и испољавају се као мањак поштовања (код 66,4 одсто испитаних), док више од половине (57,5 одсто) осећа да

се према њима понашају као да су мање способне, а само неколико процената мање (46,9) доживљава игнорисање, као да „нису присутне“.

Жене најчешће доживљавају дискриминацију у институцијама и јавним просторима свакодневног живота: здравственим установама, банкама, јавним службама, али и у продавницама и другим услужним просторима.

Што се тиче утицаја старости на перцепцију дискриминације,

закључак је да што су жене старије, ређе своја искуства називају дискриминацијом. Невероватних сто одсто жена у доби 60–69 година пријавило је бар једно искуство дискриминације, док је код жена старијих од 80 година тај проценат смањен на 50 одсто. Ово не значи да дискриминација нестаје, већ да се са годинама нормализује.

Закључак истраживања је и да образовање не нуди заштиту, јер је више од осамдесет одсто испитаница свих нивоа образовања доживело неки облик дискриминације. Образовање помаже у препознавању неправедног третмана, док истовремено не мења структуралне обрасце који производе дискриминацију у старости.

Марија Симовић-Максимовић

Активности пројекта и јавна кампања

Поред истраживања, овај пројекат је укључивао и бројне едукативне и комуникационе активности, као што су: радионице и фокус групе са старијим женама; дубинске интервјуе са стручњацима и учесницама, јавну кампању „Ми смо равноправне“, која је повећала број пратилаца на друштвеним мрежама, посебно у млађој популацији од 24 до 35 година, за чак 200 одсто.

Током реализације пројекта обучено је и укупно 50 стручних радника и 100 старијих особа, пре свега старијих жена.

јал старијих особа. Нормализован је кроз језик, хумор, медијске нарative и јавне политике. А последице ејдизма нису мале, он ограничава учешће старијих у друштву и нарушава њихово достојанство – истакла је Наташа Тодоровић из Црвеног крста Србије, уз напомену да се против ејдизма не може борити искључиво статистиком и стратегијама, већ да су за то неопходни емоционални ангажман, дијалог и непосредно искуство.

Посебну пажњу учесника конференције изазвали су резултати истраживања којим су мерени ставови публике пре и након извођења представа у оквиру пројекта, а који су показали да долази до брзог смањења отворених негативних стереотипа о

старијим особама, да страх од сопственог старења и нелагодност у контакту са старијима опадају непосредно након представа, да се емоције мењају брже од рационалних уверења, а да су најотпорнији патриналистички ставови и питања везана за моћ, одлучивање и учешће старијих у јавном животу.

Упитници примењени пре и после пет позоришних представа показали су да се удео публике која старије особе види као „терет“ смањило са 38 на 22 одсто, док је став да се „не прилагођавају променама“ опао са 55 на 39 одсто. Истовремено, страх од сопственог старења смањен је са 61 на 45 процената, док су патриналистички ставови остали високи – више од половине

испитаника (52 одсто) и даље подржава „поштеду старијих тешких одлука“.

Завршна конференција европског пројекта Age Against the Machine окупила је више од 70 учесника, представнике организација цивилног друштва, сектора културе, истраживаче, уметнике, и међународне партнере из Србије, Данске, Италије, Португалије и Пољске. Закључак овог великог пројекта је да је друштвено ангажовано позориште снажан алат који комплексне друштвене теме претвара у личне и препознатљиве приче, подстиче дијалог уместо једносмерне комуникације, укључује грађане као актере, повезује емоцију, искуство и јавне политике.

Марија Симовић-Максимовић

ИЗАШАО ПРВИ БРОЈ ЧАСОПИСА ГЛАС ЖЕНА СА СЕЛА

Да се видимо и чујемо

Први број часописа Глас жена са села, које је покренуло Удружење жена „Катржанке“ из Мрчајеваца, изашао је, као што смо и најавили, у децембру 2025, а након празника стигао и у нашу редакцију.

– Из љубави и посвећености визији којој ово удружење стреми одлучиле смо да се и на тај начин обратимо женама из градске и из сеоске средине, да представимо оно лепо са чим се сусрећемо, а такође да вам приближимо све изазове овог рада – стоји у уводној речи уреднице и председнице Удружења, Мирославе-Мире Миновић.

Први број часописа доноси текстове о родној равноправности, активностима Удружења, исхрани, култури, догађајима, манифестацијама. Афирмативног је и едукативно-информативног карактера, а текстови говоре о значају подизања свести о положају и статусу сеоских жена, корацима ка родној равноправности, значају и улози женског предузетништва, студијском путовању чланица у Словенију, значају редовних здравствених прегледа. Ту је и текст о Купусијади, те поучни текстови о старим занатима и Никољдану, празнику који спаја генерације.

– У овом броју смо представили наше удружење и Удружење жена „Василице са Вујна“, а план је да у сваком наредном броју представимо по неколико других, како би

се за свако чуло. Иначе, удружења су карактеристична по неком јелу које спремају, наше је по уштипцима, па су се тако овде нашли рецепт и прича о овој традиционалној храни погодној за свако доба дана. Права мера за прављење овог јела са укусом села и љубави је искуство, али ипак написали смо прецизне мере по којима сигурно успевају – каже Мира Миновић.

Први број часописа одштампан је у 200 примерака уз финансијску помоћ Кабинета министарке без портфеља задужене за координацију активности у области родне равноправности, спречавања насиља над женама и економског и политичког оспособљавања жена. Глас жена са села излазиће једном у три месеца, бесплатан је и план је да тако и остане.

– Искрено, ретко шта се код нас у удружењима жена наплаћује. Мислим да то није скроз коректно према женама, али морам да истакнем да се често нађу спонзори вољни да помогну, а ако њих нема, свака жена на селу има у замрзивачу неки вишак који може да донесе. Тако се ми сналазимо, али се сналазимо и кроз пројекте, често нам у сусрет излази и локална самоуправа, наш град Чачак – наводи она.

Идеја по којој је реализован часопис потиче управо од ове амбициозне „жене са

Насловна страна првог броја

села“ која своје порекло с поносом истиче, и из њене жеље да се неке информације забележе и оду даље од места и околине где живе, јер жене то заслужују.

– Жена са села је генерал без чина, она је увек па и за време ратова остајала у свом селу где је одгајала децу, чувала огњиште и била приморана на разне муке, а то се нигде није бележило. Чуло се само за жене које су отишле у рат, али не и за ове које су ту остале – образложила је Мирослава Мира Миновић.

Марија Симовић-Максимовић

БОСИЛЕГРАД: ПРИВРЕДНА КОМОРА СРБИЈЕ НАГРАДИЛА НЕВЕНКУ КОСТАДИНОВУ

Признање за успешно предузетништво

Власница породичне фирме „Инак“, некадашња народна посланица и чланица Националног савета бугарске националне мањине, Невенка Костадинова, из Босилеграда, овенчана је овогодишњом наградом Привредне коморе Србије. Повеља за пословног лидера ПКС припала је босилеградској дипломираној хемичарки и предузетници због одговорног управљања, успешног пословања и развоја компаније „Инак“, и доприноса унапређењу привредног амбијента у мањој средини попут општине Босилеград.

– Изузетно ми је задовољство што смо се нашли међу најбољима у Србији. Признање нас радује и мотивише да наставимо да се боримо. Невелика и микро предузећа у малим срединама попут наше од велике су важности. Трудимо се да пратимо трендове које намеће савремено тржиште. Ипак, неопходне су субвенције државе – изјавила је Невенка Костадинова.

Привредна комора Србије традиционалним престижним признањима промовише успешну пословну праксу, одговорно пред-

Невенка Костадинова на додели признања ПКС

узетништво и равномеран развој. Акцент је на значају локалних предузетника који својим радним ангажманом доприносе развоју својих заједница. Породично предузеће „Инак“, које се бави прерадом дрвета и производњом пелета, основано је 2006. године. Производе испоручује купцима у Бугарској, Грчкој, Северној Македонији и великим српским системима.

Елементе за намештај и палете, резану грађу и пелет производи 60 радника мла-

ђих од 30 и старијих од 50 година. Компанија је ослонац женама, самохраним родитељима, Ромима, особама са инвалидитетом, као и босилеградској заједници. У фирми су посебно поносни на социјалну компоненту пословања и друштвену одговорност. Мотив због кога су се у „Инаку“ упустили у бизнис обнове дрвне индустрије био је да се Босилеграђани запосле у свом граду, да имају од чега да живе у овој специфичној, сиромашној и девастираној општини. Због посла нису били принуђени да напуштају своја домовне, место где су им корени, где су живели и стварали њихови преци.

Домаћица, супруга, мајка и предузетница из Босилеграда добитник је бројних привредних признања. За допринос економском развоју босилеградског крајишта Удружење пословних жена Србије прогласило је Невенку Костадинову за жену змаја. Позната је и по свом ангажману у очувању бугарског идентитета. Свесрдно се залаже за очување бугарског језика, традиције и културе у Босилеграду.

В. Пешић

Баштинници вредних награда

Ове године Словачко војвођанско позориште из Бачког Петровца обележава 160 година постојања и рада. Као челна институција војвођанских Словака, ова установа има за циљ да развија позоришну културу на професионалном нивоу, а љубитељи театра имају могућност да уживају у делима словачких и домаћих редитеља. Публика долази из целе Србије привучена класичним драмским делима, као и стенд-ап комедијама, представама за децу, па и балетом који је прошле године приредило Српско народно позориште из Новог Сада, на јубиларном 30. фестивалу „Петровачки позоришни дани“.

Према речима директорке Александре Хорват, позориште често путује у средине са словачким становништвом, али и у иностранство, као што и на њиховим даскама гостују професионална позоришта из земље и иностранства. Није занемарена ни најмлађа публи-

Детаљ са представе

ка, те су честе представе за децу или се емитују филмови у позоришној сали која прима близу 400 посетилаца.

Иако има озбиљне редитеље за своје представе, ово позориште нема стални интерни глумачки ансамбл. Ослања се на гостујуће професионалне глумце из Словачке и из Србије, на најбоље аматерске глумце из редова војвођанских Словака, као и на младе апсолвенте студија глумачког стваралаштва у Војводини. Губљењем функције полупрофесионалног позоришта за Словаке у Војводини,

изгубила су се и значајна финансијска средства тако да се, кад год се укаже прилика и распишу конкурси из области културе, аплицира са квалитетним пројектима и у Србији, и у Словачкој, а ветар у леђа овом ансамблу дају многе престижне награде и признања са позоришних фестивала, међу којима истичу светске награде из Техерана и Каира. Пре двадесет година, Словачко војвођанско позориште из Бачког Петровца позвано је, са представом „Хлеба и игара“ (Panem et circenses), аутора и редитеља Мирослава Бенке, на

један од највећих позоришних фестивала света, свакако највећи у Азији – ирански Fajr International Theater Festival. У више него жестокој конкуренцији, на 10 сцена изведено је 105 представа из целог света, позориште се вратило у Бачки Петровац са највећим признањем: Grand Prix фестивала са Великом повељом и статуетом као најбоља представа на светској сцени.

За посетиоца који први пут крочи у ову установу културе која броји 16 деценија, велико изненађење је и сам изглед који ни по чему не одаје толике године постојања – сама зграда а и ентеријер невероватном трансформацијом кроз сваку епоху прате градитељске трендове и техничку опремљеност, па се стиче утисак „тек направљеног“. Међутим, кад се угасе светла и упале рефлектори, започиње бајка која не познаје простор ни време, као ни разлику између позорнице и гледалишта. Зато и траје.

И. Огњанов

ВРАЊЕ ДОБИЈА НОВУ ПОСТАВКУ МУЗЕЈСКИХ ЕКСПОНАТА

Пројекат од националног значаја

Градоначелник Врања, др Слободан Миленковић, 26. децембра потписао је у Министарству културе уговор о реконструкцији зграде Харемлука, која ће до краја 2026. бити претворена у најмодернију музејску поставку јужно од Дунава и Саве.

Ресорно министарство најавило је да ће за обнову, партерно уређење и нову музејску поставку културно-историјског споменика који је под заштитом државе од 1949. године, утрошити 120 милиона динара. Улагања државе део су припрема за обележавање 150 година од рођења знаменитог српског писца Борисава Станковића, чија су антологијска књижевна дела дубоко укоренења у традицији и животу Врања. Својим књижевним радом Бора Станковић оставио је неизбрисив траг у српској литератури. Његова дела препозната су по дубокој психолошкој анализи ликова и живописном приказу патријархалног друштва. Са својом специфичном атмосфером

Зграда Харемлука

и културом, Врање је често било инспирација за његове ликове и приче.

Књижевни критичари потврдили су да су Станковићева дела својеврсна хроника друштвених промена и личних драма које су обликовале живот у том периоду. У славу приповедача, романијера, драматичара и зачетника модерне српске књижевности, чији литературни опус има изузетну важност за идентитет Врањанаца, Влада Србије квалификовала је прославу као пројекат од националног значаја.

Симбол Врања засигурно је културно-историјски споменик Пашин конак, који је 1765. године изградио рауф-бег Џиноли. Пашин конак састоји се од две зграде: Селамлука и Харемлука. У Харемлуку су биле смештене пашине жене. Комплекс Пашиног конака слови за најстарију кућу за становање у Србији јер је стара 260 година. Овај део Врања представља својеврсно враћање у прошлост. Зграда Харемлука једно време била је препуштена забораву и закатанчена, због чега предстоји озбиљна рестаурација.

У згради Селамлука смештен је Народни музеј. У Селамлуку је од 1881. до 1933. године била смештена врањска гимназија. Професори су били Јаша Продановић, Радоје Домановић, Љуба Давидовић и Илија Вукићевић. Међу ђацима су били књижевник Борисав Станковић, академик Коста Тодоровић, др Јован Хаџи-Васиљевић и други знаменити Врањанци.

В. Пешић

ОТВОРЕН КОНКУРС ЗА НАЈБОЉИ ПУТОПИС СТАРИЈИХ ОСОБА

Драганова награда дванаести пут

Удружење грађана „Снага пријатељства“ – Amity и портал Penzin.rs почетком године расписали су дванаести по реду Конкурс за „Драганову награду“, за најбољи путопис старијих особа. Заинтересовани треба своје путописне радове да пошаљу до 1. марта ове године на адресу: Amity, улица Алексиначких рудара 51/11, 11070 Нови Београд, са назнаком: „За конкурс“ или електронским путем на мејл адресу: mira@amity-yu.org, такође са назнаком у називу писма „За конкурс“.

Овим конкурсом награђују се најбољи путописни радови у пет категорија: најбоља женска путописна прича; најбоља мушка путописна прича; најбоља прича о путовању по Србији; најбоља прича о путовању у иностранство, и најбоља путописна песма.

Услови Конкурса које је неопходно испоштовати су: аутор/ка путописног рада треба да има

Добитници Драганове награде 2025.

најмање 60 година; у заглављу прве стране треба навести којој од пет категорија рад припада; путописни рад може да буде до максимум пет куцаних страна и пожељно је да фонт слова буде Times New Roman, величина слова 12, док је за писане руком неопходно да буду написани читким штампаним словима. Аутор/ка може послати само један путописни рад, уз услов да исти рад није већ слао на неки од ранијих конкурса. На крају

рада треба написати податке о аутору/ки (име и презиме, датум рођења, занимање у активном периоду живота, адреса становања, телефон фиксни и/или мобилни, мејл адреса уколико је аутор/ка има).

Одлуку о избору најбољих путописних радова жири ће саопштити 1. маја ове године. За ауторе најбољих радова у свих пет категорија и њихове пријатеље током јуна или октобра 2026. биће организовано наградно

путовање по Србији. Сви учесници Конкурса ће бити позвани на књижевна дружења која ће бити организована током јуна у Београду и још неким местима, на којима ће се представити аутори путописних радова.

Као и претходних година, награђени и посебно похваљени радови биће објављени у штампаној публикацији и на интернет страници Amity-ја. Зато је потребно да учесници Конкурса на крају путописног рада назначе да ли су сагласни да се, уколико уђе у избор, њихов рад и објави.

Организатори подсећају да је на досадашњих 11 конкурса учествовало 1.375 старијих особа из Србије, свих бивших република СФРЈ, других европских држава, Канаде, Калифорније, Новог Зеланда и Аустралије, где живе људи који говоре и мисле на нашем језику. Издато је 11 Зборника најбољих путописа, у којима је објављено 325 радова.

М. Симовић-Максимовић

Простор Удружења - мала галерија

Никад није касно за креативне уметничке хобије

ИЗЛОЖБА ЛИКОВНЕ СЕКЦИЈЕ УП БАНКЕ ПОШТАНСКА ШТЕДИОНИЦА

Боје које спајају

У складу са децембарским празничним расположењем, простор Удружења пензионера Банке Поштанска штедионица, у улици Никодима Милаша 9, у Београду, испуниле су боје, осмеси и узбуђење. Изложба радова чланова ликовне секције, свечано отворена 26. децембра прошле године, била је више од културног догађаја – била је сусрет људи, идеја и лепоте, у којем умет-

ност спаја генерације и подсећа нас колико је важно неговати радост стварања у свим животним добрима.

Зидови овог пословног простора постали су мала галерија, а посетиоци су имали прилику да уживају у различитим мотивима и сликарским стиловима који говоре о таленту, стрпљењу и посвећености аутора. На челу ликовне секције налази се Часлав

Златковић, академски сликар, који својим знањем и ентузијазмом окупља чланове око заједничке идеје – да се кроз уметност негује дух, јача самопоуздање и гради заједништво.

Како нам је рекла председница УП Банке Поштанска штедионица, Светлана Цеца Илић, ова изложба била је прилика за дружење, опуштање и размену утисака, а посебну топли-

ну дала јој је пажња домаћина – пакети Банке Поштанска штедионица додељени свим гостима и учесницима ликовне секције.

Ликовна секција након новогодишњих празника наставља рад са старим и новим члановима, уз отворен позив свима који желе да кроз уметност пронађу инспирацију, мир и нову енергију.

Д. Лукић Лазовић

Лажне пречице до здравља и лепоте

Фармацеутска индустрија вредна је трилионе долара и често се по добити сврстава у врх светске економије, иза нафте и гаса, а испред технологије и финансија. Иновације, старење становништва и повећана потражња за фармацеутским производима утичу на раст ове индустрије коме се не назире крај ни у наредним деценијама.

Иако је њен стожер научно истраживање на коме се базира каснија производња лекова, фармацеутске компаније све већи део свог профита улажу у маркетинг – рекламирање у медијима, на билбордима и аутобуским стајалиштима, паковање производа у примамљиве шарене амбалаже, а апотеке, које се налазе на сваком кораку, проширују свој асортиман и на друге врсте производа, те на тај начин чине да се осећамо пријатно и да помислимо како бисмо увек још нешто могли да купимо. Но, упркос томе што је логика сваке индустрије да прода свој производ и оствари профит, рекламе за фармацеутске производе ограничene су разним регулативама, те је обавезно нагласити да се пре употребе лека/суплемента треба посаветовати са лекаром или фармацеутом. Овом реченицом одговорност прелази на крајње кориснике, упозорени смо да не би требало да узимамо лек или суплемент на своју руку, тако да без обзира на све агресивније рекламе, ипак смо ми ти који одлучујемо да ли ћемо и на који начин нешто конзумирати. Последњих година дошло је до хиперпродукције витамина и суплемената за које није потребан рецепт (мада се и за њих препоручује саветовање са лекаром), па је нагло порасла и злоупотреба ових производа. Светска здравствена организација процењује да ће се за деценију више злоупотребљавати суплементи него психијатријски лекови, који за сада још увек држе примат по злоупотреби.

– Злоупотреба витамина можда звучи парадоксално, али то је чињеница. Циљ је углавном побољшање општег здравља, превенција болести, успоравање старења, чак и мршављење, али добра намера једноставно није довољна. На пример, витамин А се налази скоро у свему што једемо, није нам потребан у таблетама, а ако га уносимо и на тај начин, ризикујемо оштећење јетре и костију. Исти је случај и са витамином Ц, кроз таблете заправо уносимо

вишак овог витамина кога се наш организам касније ослободи. Витамини и минерали у таблетама нису сами по себи лоши, али је за избор и дозу суплемената неопходан увид у опште здравствено стање и навике конкретне особе. Недавно су објављени резултати гигантске студије која је 20 година пратила 400.000 људи у Америци – оне који узимају неке мултивитамине и оне који их уопште не узимају. Резултат је врло једноставан: људи који узимају мултивитамине и људи који их не узимају имају једнаку смртност и приближно једнако опште здравље. Неким људима у неком тренутку неки састојак помогне, али им истовремено неки други састојак штети и укупан резултат је нула – образложио је микробиолог др Милош Бабић на свом блогу.

Он је додао да ово не значи да не треба никада да користимо никакве суплементе, већ да то никако не радимо по сопственом нахођењу и без консултација са лекаром.

Када је реч о злоупотреби правих лекова намењених за лечење болести, вртоглави успон на листи најчешће злоупотребљаваних приписује се леку за дијабетес чија је нуспојава губитак килограма – *оземпик* или *вегови* (зависно од произвођача). Оземпик је лек намењен за пацијенте који болују од дијабетеса типа 2, који уз то имају проблем са гојазношћу и кардиоваскуларне проблеме, а на другу терапију не реагују. Популарности овог лека допринеле су бројне

познате личности које се нису либиле да јавно говоре о томе како им је помогао да смршају иако нису дијабетичари и упркос томе што им лекар није преписао. Упитно је и да ли су га уопште користили или су само плаћени да га рекламирају. Ова промоција допринела је великој несташици лека која је у Сједињеним Државама почела 2022. године а код нас већ 2023, те људи којима је лек неопходан да би нормално функционисали нису могли да дођу до њега због других који су желели само да смршају.

– Ово није чаробни штапић за мршављење. Код здраве особе изазива велики пад шећера у крви, оштре болове у стомаку, умор, поремећај рада штитне жлезде и упалу панкреаса која може бити фатална. Код хроничне употребе долази до великог опуштања коже, јер се не губе само масне наслаге већ и мишићна маса и то не изгледа нимало лепо – рекла је фармацеуткиња Соња Стоиљковић.

Праћење трендова није увек препоручљиво, поготову када се ради о здрављу, и колико год нас познате личности са екрана убеђивале у чудотворност неких производа, за здрав организам и витку линију нема брзих и лаких путева. Здравље, као и остали сегменти живота, изискује континуиран труд, умерену и здраву исхрану, физичку активност и добар сан. За више од тога није на одмет посаветовати се са лекаром или фармацеутом.

Емина Ћирић

ЗИМСКИ ДАНИ У БАЉЕВЦУ НА ИБРУ

У знаку Божића и српске Нове године

После нешто више од две деценије, када се налагање бадњака и свечаност обележавања Бадње вечери у Баљевцу на Ибру обављало код цркве Светог Николе, једне од најстаријих православних светиња у овом крају, а традиционално обележавања Нове године по Јулијанском календару у центру варошице, ове године је, уз присуство бројних мештана, налагање бадњака обављено код новоподигнуте цркве посвећене Светом Прокопију, заштитнику рудара, док је прослава православне Нове године одржана на централном тргу у овом месту.

Јануарски дани у Баљевцу већ неколико година посвећени су узајамном пријатељству и дружењу мештана, неговању

На Бадње вече испред цркве Св. Прокопија

лепих традиционалних и породичних вредности, и поштовању младих према старијима. Тако се све културне и верске активности последњих година

одржавају на релацији Дом културе, централни трг и црква Св. Прокопија.

Овогодишње обележавање 13. јануара, православне Нове

године, у Баљевцу уприличено је у организацији Савета МЗ Баљевац и генералног покровитеља, општине Рашка. Први сати вечери били су посвећени најмлађима и њиховим интерактивним анимацијама, дружењу и послужењу. Након вечерње службе у цркви Св. Прокопија и молитве за благостање у Новој години, на тргу је уследио музички програм за младе. Тачно у поноћ, уз ватромет који је кристалним шаренилом парео небо изнад Баљевца, и звуке веселих трубача, загрљаје и честитања, Баљевчанима и Рашчанима, и свима у Србији председник општине Рашка, Дарко Милићевић, пожелео је срећну и берићетну Нову годину и пуно среће, здравља, мира и разумевања!

Миле Јаснић

У СВРЉИШКОМ КРАЈУ ПРОСЛАВЕ НА ВИШЕ ЛОКАЦИЈА

Најсрећније дечије руке

Божић, највеселији хришћански празник, у сврљишком крају прослављен је у духу традиције и заједништва. Централни део Бадње вечери и Божића одржан је у порти цркве Свети цар Константин и царица Јелена. Прослава је почела на Бадњи дан, у рану зору, када су представници локалне самоуправе, сврљишки свештеници и овогодишњи колачар Михајло Стевановић, у шуми код Жељева посекали бадњак и поставили га на зграду Општинске управе Сврљиг.

Око 15 часова, од општине ка цркви, у пратњи верника и уз звуке трубача, кренула је литија са бадњаком. У центру Сврљига одиграно је коло.

У дворишту цркве, упркос лошем и хладном времену, било је доста верника, омладине и деце. У њиховом присуству обављено је традиционално ломљење божићне чеснице и паљење бадњака. Присутнима се најпре обратио и честитао Бадње вече и Божић колачар Михајло Стевановић. Честитке за Божић, жеље за срећу и здравље, упутили су и Мирослав Марковић, председник општине Сврљиг, и народни посланик Милија Милетић. Изведен је богат културно-уметнички програм, а за све је организовано послу-

Хладно време није омело Сврљижане да присуствују паљењу бадњака

жење. Топлину и радост празника употпунио је ватромет.

Приликом ломљења чеснице најсрећније су биле дечије руке. Нера Митровић, Сташа Станковић и Петар Станојевић извукли су златнике.

На Бадње вече су у цркви дељени и пакетићи и највише су се радовала деца.

Прослава Бадње вечери и Божића организована је, поред централне, на више локација у Сврљигу, у селима, као и у породичним кругу. У храмовима је служена литургија.

Сва средства прикупљена током Божићног фестивала усмерена су у хуманитарне сврхе.

С. Ђорђевић

У ТРСТЕНИЧКОЈ ОПШТИНИ БАДЊЕ ВЕЧЕ И БОЖИЋ У ДУХУ ТРАДИЦИЈЕ

На радост и заједништво

У свечаном и молитвеном духу, уз присуство великог броја верника, у храму Свете Тројице у Трстенику обележено је Бадње вече и паљен је бадњак уз традиционални ватромет. Свечаном уношењу бадњака присуствовало је и општинско руководство, на челу са председником општине, Миленом Турк. Бадњак је унео заменик председнице општине, Дејан Раковац, а освећење бадњака обавио је старешина трстеничке цркве, Мирољуб Симеуновић.

Уз паљење бадњака и ватромет на лепом ноћном пејзажу Бадње вече је обележено и код цркве Светога вознесења господње у Великој Дренови, у духу традиције и заједништва. Тако је, уз изузетан ватромет и послужење, било и у засеоку Горња Мала у Дубљу, где се окупио велики број мештана, као и у месту Попина.

Обележавање Бадње вечери организовано је и у насељу Трстеник 2, у дворишту Основне школе „Свети Сава“, где су верници послужени куваном ракијом, рибом, уз богослужење и освећење бадњака. И ту се присутнима обратила председница општине Трстеник, Милена Турк, пожелевши свим грађанима срећну Нову годину и Божић. Слично је било и у другим местима трстеничке општине.

Д. Ивановић

Могућност за женску предузетничку афирмацију

Вез на платну увек је био део српске традиције, а најпознатији златовез извела је монахиња Јефимија 1402. године, исписавши златним нитима „Похвалу кнезу Лазару“. Ову декоративну и стару технику имале су могућност да савладају и полазнице радионица веза у просторијама „Етно центра“ у Књажевцу, које организује „Етно мрежа“ и Министарство културе. Полазнице су училе и усавршавале златовез, цењену вештину веза златним нитима.

– Циљ нам је да сачувамо наше традиционалне технике веза. Посебно ми је драго што видим велико интересовање и посвећеност ових дивних жена, јер управо кроз овакве програме чувамо културно наслеђе и стварамо нове могућности за женску економску афирмацију – каже едукатор Горана Вукас из „Етно мреже“.

Ове вредне жене су чувари традиције књажевачког краја, а посебно место међу њиховим рукотворинама заузимају двопрећне чарапе, чије реплике раде. Двопрећне чарапе, које чине значајан део етнологске збирке Завичајног музеја у Књажевцу, од 2018. године уписане су у Национални реги-

Двопрећне чарапе на листи нематеријалног културног наслеђа Србије

стар нематеријалног културног наслеђа, а технику њиховог плетења живом одржавају чланице Удружења „Етно центар“.

Ово удружење основано је 2005. у Књажевцу и од почетка се бави очувањем старих заната као што су ткање, плетење, вез, нецовање и пуствовање. Сузана Илић, председница „Етно центра“, каже да је основни циљ постојања Удружења преношење знања млађим генерацијама, што кроз едукацију, што кроз практичну примену веза, и радионице отвореног типа. Сузана је већ седам година и едукатор на радионицама плетења двопрећних чарапа које књажевачки Завичајни музеј организује сваке године у селу Равна – такозване Летње школе традиционалних заната.

– Сачувале смо два-три пара двопрећних чарапа а иначе

радимо њихову реплику. Све чарапе су из 19. века, вежене су вуном, а ми данас радимо памуком. Такође, техника плетења је посебна: двопрећну чарапу не радимо као обичну, одозго па надолу, него кренемо од врха, па стопало, па горњи део. Ту су различити орнаменти, жене су некад користиле све оно што им је било доступно у природи: цветови, листићи, неодређени геометријски облици... Увек се воде две преће и зато су двопрећне, то су црвена и црна, а додајемо и друге боје – каже Сузана Илић, председница „Етно центра“ из Књажевца.

Радионице у овом удружењу се настављају, у склопу пројекта Кабинета министра за развој недовољно развијених општина, и биће отвореног типа, те заинтересовани могу да похађају обуке веза, плетења, пуствовања.

Златовез – једна од најдекоративнијих техника

– Говорећи о нематеријалном културном наслеђу са територије књажевачке општине, на Националну листу елемената нематеријалног културног наслеђа Републике Србије уписана су три елемента. Од самог оснивања регистра 2012. године уписан је обичај Ђурђевданске молитве; исте године уписан је и белмуж из домена старих јела, а 2018. на листу је уписано и двопрећно плетење вунених чарапа. Што се тиче Унескове репрезентативне листе нематеријалног културног наслеђа човечанства, са територије Србије уписана је слава 2014. године, затим коло 2017, певање уз гусле 2018. и Злакуска лончарија 2020. године – каже Јелена Куртић, кустос етнолог Завичајног музеја у Књажевцу.

Ивана Вуликић

У БЕОГРАДУ ОТВОРЕНА ИЗЛОЖБА КАЛИГРАФСКИХ РАДОВА

Традиционално на модеран начин

У кући краља Петра Првог на Сењаку, 26. јануара, отворена је изложба калиграфских радова „Реч по реч“ полазника Школе калиграфије. Поставку чине дела седам полазница ове школе коју од 2016. године води академска сликарка Даница Веселиновић.

Калиграфија је уметност лепог писања, односно уметност обликовања слова на

естетски привлачан начин, а ова изложба, преплитањем традиционалног и савременог уметничког приступа, доноси нови поглед на тај стари уметнички занат. Акцент је стављен на употребу различитих ћириличних писама јер је циљ био да се публици, осим лепоте разноликих калиграфских форми, прикаже и лепота ћириличног писма.

Поред калиграфских радова, поставка садржи и предмете и алате којима се калиграфи служе, као и мултимедијални приказ настанка радова у атељеу. Током трајања изложбе заинтересоване за калиграфију очекују и радионице и предавања на ову тему.

Изложба је за посетиоце отворена до 9. фебруара.

М. Ј.

Уметност лепог писања

ЖИВЕТИ ПУНИМ ПЛУЋИМА, БЕЗ ОБЗИРА НА ГОДИНЕ

Кад године нису зид, већ врата

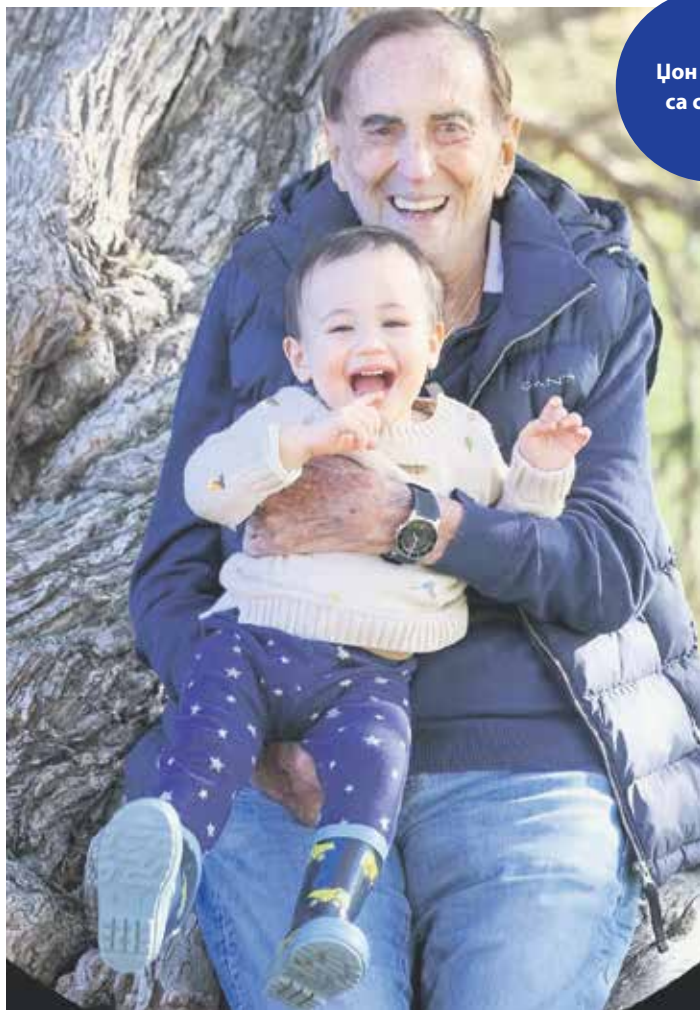
Удруштву које воли да све ставља у оквире и одређује границе – шта приличи, шта не приличи, шта се очекује... и да намеће рокове – до одређених година је време за рад и доказивање, затим постоји доба за оснивање породице и породичне обавезе, а после тога, „подразумева се“, долази време повлачења и скромнијих очекивања. Многи, чак и несвесно, прихвате ту невидљиву поделу и почну да живе „по правилима“, у складу са туђим представама о томе шта је примерено за њихове године. Тада се полако смањују планови, одлажу жеље, а човек као да сам себи постави границу, не зато што стварно не може, већ зато што мисли да „није ред“.

Ипак, повремено се појави прича која разбија стереотипе и предрасуде, подсећајући нас да има оних који одбијају да се повинују клишејима и који су непоколебљиви у намери да живот живе искључиво по својим правилима. То су људи који не пристају да им године буду изговор – већ подстицај да живе смисленије и храбрије. Они нас подсећају да се живот не састоји само од онога што је било, већ и од онога што још може да буде.

Један од таквих је и лекар из Аустралије, др Џон Левин, специјалиста антиејџинг медицине, човек који и у 10 деценији живота свако јутро устаје, тренира, учи и себи поставља циљеве као да је на врхунцу снаге.

Од туге до новог почетка

О њему су последњих месеци писали медији широм света, стављајући у први план то што је у својој 92. години постао отац по четврти пут, изазивајући праву буру полемика и осуда. Међутим, иза ових сензационалистичких наслова, крије се нешто много важније – човек не стари оног тренутка кад напуни одређени број година, већ онда кад престане да планира, да се радује и да верује да сутра може бити лепше него данас.

Џон Левин
са сином

Џон Левин данас има 94 године. Пре него што је постао тема јавности, био је то човек са богатом биографијом: лекар и стручњак у свом послу, супруг, отац, деда, прадеда... А онда је доживео оно што човека промени заувек – губитак супруге са којом је провео 57 година, а касније и губитак сина. Такви тешки тренуци већину сениора натерају да се повуку у тишину, да се препусте болу и да дане проводе без великих очекивања и наде. Др Левин је, међутим, изабрао другачији пут. Уместо да се препусти туги, он је настојао да себи пронађе занимацију и да животу неки нови смисао. Почео је да учи мандарински и тако упознао др Јанјинг Лу, стручњака за лингвистику. Оно што је почело као професионални однос, временом је прерасло у блискост, а затим

и љубав. Венчали су се 2014. године у Лас Вегасу и започели заједнички живот.

Питање родитељства се јавило доста касније, током пандемије корона вируса, када је ванредна и до тада незамислива ситуација довела до преиспитивања система вредности, осећаја сигурности али и планова за будућност. Њихов син Габи рођен је у фебруару 2024. године, а зачет је вештачком оплодњом. Овај податак је код већег дела јавности изазвао моралне дилеме и оштре осуде, што је разумљиво с обзиром да то заиста јесте екстреман случај и као такав неминовно отвара бројна питања.

Снага малих корака

Па ипак, не смемо изгубити из вида нешто много важније – др Левин није човек који се помирио с чињеницом да

време пролази и да је будућност резервисана за друге. Он и даље планира, учи, поставља циљеве. У једном од интервјуа је истакао да жели да доживи најмање 105 година јер би му то омогућило да учествује у синовљевом одрастању. Неко ће ту изјаву видети као нереалну жељу старог човека, а неко као доказ снажне воље и изражене љубави према животу.

Када је реч о тајни дугочекности, његова порука је једноставна: чувајте срце! Болести срца су међу најчешћим узроцима смрти у развијеним земљама, док је брига о здрављу срца први корак ка дужем и квалитетнијем животу. Поред тога, он наглашава важност физичке активности, али и сталног учења и унапређивања когнитивних функција. Јер се на тај начин негује и здраво тело и здрав дух.

Када се све сабере, прича о Џону Левину није прича о годинама, већ о ставу. О одлуци да се човек не преда само зато што је ушао у „озбиљне године“. Она нам указује да и у зрелом добу постоји простор за нове почетке, за учење, љубав, планове, радост.

Ова прича не треба да буде образац који се копира. Није суштина у томе да сви треба да живимо истим темпом, нити да се поредимо са другима. Суштина је да никада није касно да направимо један мали корак – прошетамо, јавимо се неком ко нам недостаје, мало више бринемо о исхрани, вратимо се хобију који нас је некад радовао, покренемо се и окренемо себи. Јер, иако не можемо да бирамо колико дуго ћемо живети, можемо да бирамо како ћемо живети. Управо зато, без обзира на све контроверзе, из овог текста треба понети једну поруку – године нису зид, оне су врата, а на нама је да одлучимо да ли ћемо их отворити.

Драгана Лукић Лазовић

Немачка: пензије више у јулу

Према тренутним прогнозама, сви пензионери широм Немачке могу очекивати значајно повећање својих месечних исплата од 1. јула 2026. године. Тренутне процене указују на повећање од око 3,7 процената, али коначна цифра неће бити утврђена до пролећа ове године, на основу кретања плата.

Законска старосна граница за пензионисање ће такође наставити да расте у 2026. години. Према постепеном повећању, стандардна старосна граница за пензионисање за оне рођене 1960. порасће на 66 година и четири месеца. Они који су акумулирали 45 година уплаћивања доприноса, а рођени су 1962. године, у 2026. могу да се пензионишу без одбитака са 64 године и осам месеци.

Француска: мере за подршку мајкама

У Француској је просечна пензија за жене и даље 38 одсто нижа од пензије за мушкарце. Да би се ова разлика донекле смањила, Закон о финансирању социјалног осигурања, који је ступио на снагу 31. децембра, укључује неколико мера за подршку мајкама.

Израчунавање пензије за запослене у приватном сектору у Француској заснива се, између осталог, на просечној годишњој плати за 25 најповољнијих година каријере. То правило се сада мења за мајке. Женама са једним дететом пензија ће бити обрачуната на основу зараде за њихове 24 најбоље године, а женама са двоје деце обрачунаваће се на основу 23 најбоље године. То би требало да повећа просек пензије елиминисањем једне или две лоше године, али ће ефекат варирати у зависности од индивидуалних околности. Процена је да ће ова промена повећати пензије једне од две жене рођене, рецимо, 1966. године у просеку за 25 евра месечно.

Мера ће ступити на снагу ове године, а тачан датум биће одређен уредбом.

Пољска: повећање минималне пензије

Председник Пољске Карол Навроцки потписао је крајем прошле године нацрт закона „Пензионисање са“ поднет пољском парламенту.

Закон „Пензионисање са“ има за циљ да уведе повећање минималне пензије за 150 пољских злота (око 35,5 евра) у 2026. години. Тринаеста и четрнаеста пензија ће такође бити повећане за 150 пољских злота (четрнаеста пензија једнака је износу минималне пензије). Захваљујући повећању, минимална пензија ће у 2026. години износити око 2.030 злота, односно 481,33 евра.

Нови Зеланд: картица за попусте и бенефите

На Новом Зеланду не постоји званична старосна граница за пензионисање. Уобичајена старосна граница када већина одлази у пензију је 65 година и тада почињу исплате НЗ Супер и неких других пензија.

Новозеландска пензија (NZ Superannuation) је универзална исплата за становнике ове земље који имају 65 или више година. Ко је служио у оружаним снагама Новог Зеланда, може да поднесе захтев за ветеранску пензију. Ко прима НЗ Супер или ветеранску пензију, добиће Суперзлатну картицу којом може да оствари попусте, бесплатне или снижене комуналне услуге и бесплатно путовање јавним превозом ван шпица.

Услов да неко добије пензију НЗ Супер је да живи на Новом Зеланду одређени број година од своје двадесете, а те године не морају да буду узастопне. Укупан број година који је потребан зависи од датума рођења: рођенима пре 30. јуна 1959. довољно је десет година, док је онима који су рођени 1. јула 1977. и касније потребно 20 година.

Док користе НЗ Супер, пензионери могу и даље да раде.

Британија: од априла веће државне пензије

Државне пензије у Великој Британији повећаће се за око 575 фунти годишње за већину пензионера. Државне пензије се повећавају сваког априла, а износ за који се увећавају обрачунава се тзв. „троструком бравом“: механизмом који треба да осигура да стопе исплата расту сваке године у складу са оним што је веће: постотак инфлације у септембру, раст зарада између маја и јула или за 2,5 одсто.

Раст плата од маја до јула прошле године износио је 4,8 одсто и пошто је то више од инфлације у септембру, та цифра ће се користити за повећање државне пензије. Са овим увећањем пуна нова државна пензија износиће 241,30 фунти недељно, док ће се пуна основна државна пензија повећати на 184,90 фунти недељно.

Распевано у Оџацима

Од доброг НАЈБОЉЕ, од лепог НАЈЛЕПШЕ

Како пензионери никад немају времена, тј време им пролази брже него осталом свету, нормално је да пожуре и са прославом Нове године као што је био случај 28. децембра, у пријатном зда-

њу Градске кафане у Оџацима, у организацији општинског Удружења пензионера.

– Разлога више данас за славе имају и даме које нису заборавиле традиционални хришћански обичај, празник

ГОДИШЊА СКУПШТИНА УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА ГРАДА НИША

Активности у знаку јубилеја

Редовна радна годишња Скупштина Удружења пензионера града Ниша одржана је 23. децембра. Поред доношења неколико одлука везаних за поштовање статутарне процедуре и верификације мандата новоизабраних председника у две месне организације, на скупу се разговарало о раду Удружења у години на измаку и о плановима за 2026, у којој ће све активности бити у знаку јубилеја – 80 година постојања и рада ове организације.

Када је реч о 2025, најкраћа оцена је да је то била година пуна изазова и бројних проблема који су углавном решени у интересу чланства и читаве организације. Председник Удружења, Властимир Гоцић, је посебно нагласио вишемесечне активности на сређивању правне регулативе око изградње новог пословног простора за пензионере.

– Било је ту свега и свачега: подметања, клеветања, па и нестанка поједине докумен-

тације о власништву куће која деценијама припада Удружењу. Много тога је рађено против интереса пензионерске организације, али је на крају истина победила, папири су пронађени, правно је све решено па инвеститор приводи крају градњу. За неки месец, најдаље почетком маја, инвеститор каже и раније, чека нас усељење у наш нови-стари простор који је сада много функционалнији и примерен бројним активностима чланства. Посебно нам је задовољство што ће наш велики јубилеј, осам деценија рада, бити обележен у новоизграђеном дому – рекао је Властимир Гоцић и нагласио да Удружење има квалитетан однос и сарадњу са пензионерским организацијама из Новог Сада, Крушевца, Смедерева, Бабушнице...

Активности које су се годинама уназад показале као корисне и које доприносе побољшању социјалног положаја и личног стандарда најстаријих чланова

заједнице биће у години јубилеја појачане и бројније, речено је на Скупштини Удружења. Најављено је повећање броја корисника бесплатног боравка у бањама Србије, наставља се подела прехранбених пакета, организовање једнодневних излета, спортских сусрета и такмичења примерених пензионерској популацији.

Иначе, Удружење пензионера града Ниша је у 2025. години свим члановима поделило пакете са прехранбеним производима, а 887 социјално најугроженијих чланова је добило пакете које је обезбедио Републички фонд ПИО. Значајно је и да нишко Удружење већ годинама из сопственог Фонда солидарности омогућава чланству да под повољним условима, без камате и на шест месеци, узме позајмицу од 24.000 динара. Најављено је да ће износ ускоро бити повећан. До сада је утрошено 80 милиона динара за ову врсту финансијске помо-

Властимир Гоцић, председник Удружења пензионера Ниша

ћи коју је користило више од 6.000 чланова.

Нишки пензионери су јединствени у оцени да су излети омиљена активност, да су популарни и да свако ко је макар једном био у друштву са својом генерацијом на излету од срца препоручује свакоме коме здравље дозвољава, да обавезно искористи такву врсту дружења. Прошле године је Удружење обезбедило десет бесплатних аутобуса којима је више од 600 пензионера посетило културно-историјска и туристичка места у ближој и широј околини Ниша. План је да такве активности буду настављене и ове године, а прва група излетника сезону отвара почетком маја. **Љ. Глоговац**

Сомборци весело а и гурмански

мајки и жена, материце! Па да им честитамо – наздравио је Зоран Станојевић, први човек Удружења пензионера општине Оџаци.

Људи који су младалачког и веселог духа ће увек наћи

разлог за дружење, забаву и весеље. Није нужно да се Нова година чека 31. децембра. Православни Срби је дочекују 13. јануара, Кинези око 10. фебруара јер датум варира у зависности од лунарног циклуса, а

славље траје 15 дана. Исламска нова година Хиџра је почетком јула, а јеврејска Рош хашана између 5. септембра и 5. октобра, тако да је и 28. децембар право време за пензионерски новогодишњи дочек.

Кад се мало боље размисли, могли бисмо ми дочекивати нове године и по осталим календарима, више ћемо се забављати.

Било је много честитки, и здравица: „Ако је срећа пахуља, желим вам планину белу. Ако је љубав кап воде, желим вам реку целу. Ако је успех звезда, желим вам небески свод. Нека вам ова Нова година донесе све што у поруку стаје и нека међу нама вечно пријатељство траје.“

Било је весело и међу сомборским пензионерима који су свима пожелели „од доброг најбоље, од лепог најлепше, пуно здравља, успеха и љубави. Нека сваки дан почне са осмехом, траје срећом и заврши лепим сном! Срећна вам Нова 2026. година!“

Слављеници нека су живи и здрави и да се још дуго дружимо!

И. Огњанов

НОВОПАЗАРСКИ ПЕНЗИОНЕРИ АГИЛНИ И ОРГАНИЗОВАНИ

Све сами финансирају

Доласком Бедрије Шемсовић на чело Удружења пензионера града Новог Пазара, пре годину дана, покренут је читав низ активности у циљу збрињавања најугроженијег дела чланства. Од 14.382 пензионера, колико живи у граду поред Јошанице, чланску карту поседује њих око пет хиљада. Податак је за похвалу ако се зна да Нови Пазар са приградским насељима има више од 120.000 становника, углавном млађе животне доби. Председница Шемсовић истиче да су све зацртане задатке у прошлој години испунили и већ се окрећу наредним изазовима.

– Акценат је на решавању egzистенцијалних проблема пензионера с најнижим приманјима. Сви наши чланови су уједно уписани у Фонд солидарности и, у зависности од висине чланарине, могу рачунати на позајмице. Прошле године издвојено је 19 милиона динара за 693 позајмице. На месечном нивоу 60 пензионе-

ра могло је да рачуна на износе од 20.000 до 50.000 динара. За 53 посмртнине издвојено је 650.000 динара. У сарадњи са месним одборима током 2025. обишли смо 829 болесних и слабо покретних пензионера и донирали по 3.000 динара за набавку лекова и других помагала. За ове намене издвојено је близу два и по милиона динара. Сваки наш члан који је лечен у болници могао је да рачуна на новчану помоћ од 10.000 динара. Посредством Фонда ПИО добили смо 1.073 хуманитарна пакета. У односу на раније, то је 20 одсто више пакета. Рок за пријављивање је продужен како би сви заинтересовани могли да рачунају на овај вид помоћи. О трошку Фонда ПИО у бањама је боравио 431 пензионер и то је значајно повећање у односу на претходну годину – наводи амбициозна председница Удружења.

Посредством Комисије за одмор и рекреацију реали-

зовани су излети, дружења и путовања. Од марта до октобра обишли су десетак дестинација, а највеће интересовање владало је за Врњачку и Јошаничку Бању, где су боравили у два наврата са по два аутобуса. Први пут је прошлог пролећа организовано летовање у Сутомору. За почетак није био велики одзив, али саговорница очекује да ће на лето на Црногорском приморју боравити већи број људи.

Свака два месеца састају се председници удружења Рашког округа, размењују искуства, усаглашавају ставове и покрећу заједничке пројекте. Бедрија Шемсовић је активна у Удружењу близу две деценије и сећа се да су у једном наврату добили финансијску помоћ локалне самоуправе. Никада нису тражили помоћ и све активности финансирају из сопствених средстава. Покренула је иницијативу да новопазарски пензионери добију бесплатан градски првоз

Бедрија Шемсовић,
председница Удружења

али нису наишли на разумевање. У сарадњи са Удружењем дијабетичара Новог Пазара добили су бесплатно 30 апарата за мерење шећера у крви, а закључен је уговор са једном осигуравајућом кућом о животном осигурању по повољним условима.

Клуб пензионера располаже са 50 места и у преподневним сатима пензионерима су доступне друштвене игре, као и чај и кафа. Комплетно је опремљен фризерски салон а специјалну столицу добили су од Пете месне заједнице. Простор су привели намени, преградилу Клуб како би било топлије и добили део за одлагање архиве и састанке Извршног одбора и месних организација.

М. Ашковић

АРАНЂЕЛОВАЦ

Завршне активности Удружења у 2025.

Пензионери УПО Аранђеловац низом активности су завршили 2025. годину – седница Извршног одбора, заједничка прослава рођендана чланова, организовани дочек Нове 2026. године, излет на Златибор.

Секције су биле врло активне крајем године. Певачка група и литерарна секција учествовале су на фестивалу „Село је наше врело“, у Београду, и на фестивалу „Радост трећег доба – чување традиције“, у Крагујевцу.

Организован је и већ традиционални сусрет у Удружењу „Деца у срцу“, Аранђеловац, са особама са посебним потребама. Изванредно дружење кроз песму и стихове, на обострану радост и жељу за још лепшим сусретима. И подршка лицима са инвалидитетом, шетњом аранђеловачком улицом, на Дан особа са инвалидитетом.

Љ. Б.

АЛИБУНАР

Помоћи онима с најнижим примањима

Општинска организација пензионера у Алибунару интензивирала је активности везане за хуманост и солидарност према старијима с најнижим примањима.

У општини Алибунар има више од 3.500 пензионера. Они са примањима до 27.000 динара од Црвеног крста су добили 100 пакета помоћи, а од РФ ПИО 180 пакета. Шумска управа обезбедила је 1.600 метара дрва, по цени од 4.200 динара.

– Оформићемо комисију и обићи пензионере који живе у сложеним економским условима, сагледати стање, а ове године ћемо настојати да лекар, медицинска сестра и апотекар обиђу немоћне и непокретне, обаве преглед и одмах одреде лечење и неопходну терапију. Озбиљан проблем је што пензионери с најнижим примањима не могу себи обезбедити смештај у некој установи за старе, те ћемо сагледати могућност да се расположиви смештајни капацитети у општини и доскорашњи дом за старе преко пута Дома пензионера поново ставе у функцију, с тим да се део трошкова субвенционише – каже Милош Окић (на слици), председник Општинске организације пензионера Алибунара, и додаје да је током хладних дана најважније да обиђу пензионере који живе сами и да им у градинама могућности помогну.

Ф. К.

СОМБОР

Скупштина именовала нову председницу

Градско удружење пензионера Сомбор је, 23. децембра, одржало скупштинско, као и заседање Извршног одбора, а главни разлог је разрешење досадашњег и именовање новог председника ове организације.

Након седнице ИО Удружења, на којој је досадашња председница Ирена Живановић захтевала разрешење са функције (након непуне три мандата), усвојен је предлог да се на њено место постави досадашња потпредседница Злата Ракић. На скупштинском заседању се, између осталог, расправљало и о привременом финансирању за прва три месеца 2026. и усвојен је предлог о висини чланарине која ће и даље износити 100 динара месечно.

Захваливши на указаном поверењу и једногласној подршци присутних, новоизабрана председница је изразила задовољство што ће Ирена Живановић и даље активно суделовати у раду Удружења, овога пута у својству потпредседнице. У суштини, ово није значајнија промена пошто су прве даме сомборског удружења само замениле места и функције, а послове ће и даље обављати заједнички.

И. О.

Ирена Живановић и Злата Ракић

СМЕДЕРЕВО

Одржана трећа конференција

Најављена трећа конференција Клуба пензионера „Желвост“, одржана је 27. децембра 2025. године, у просторијама Клуба, а присуствовало је 40 чланова.

Усвојени су извештаји о раду и финансијском пословању, као и програм активности и финансијски план за 2026. годину. Изабран је нови председник Клуба, Цане Миленковић, и заменик председника, проф. др Живо-слав Адамовић, као и председник Надзорног одбора, Наташа Симић.

Овом приликом су уручена признања најзаслужнијим члановима и колективима који су учествовали у раду Клуба у 2025. години. Специјално установљено признање – „Златну повељу“ управа Клуба је доделила ауторском тиму за израду монографије „Желвост 1916–2026“ и то проф. др Живо-славу Адамовићу, књижевници Љиљани Терентић, Зорану Рајићу, Владимиру Павловићу и Ранку Вишечрунићу, а захвалнице су додељене Слободану Милетићу, Ненаду Коцићу, Оливери Анђелковић, Милосаву Добриловићу, Станку Дикићу и фотокопирници „Анапласт“, Смедерево.

Конференција је верификовала висину чланарине од 600 динара за 2026. годину, а поред радног имала је и свечани карактер, у сусрет новој 2026. години.

Р. В.

ГРАЧАНИЦА

Пензионерско празнично коло

Више десетина чланова Удружења пензионера Грачанице, окупљени на дан Српске нове године у ресторану хотела „Константин“ у Лапљем Селу, заиграли су прво пензионерско празнично коло. Дружење чланова ове најмасовније невладине организације у српској заједници на Косову и Метохији, уз живу музику из своје младости, уприличено је поводом новогодишњих и божићних празника.

Учесници нису крили задовољство што су разменом честитки за ове празнике поделили и радост и позитивну енергију коју они доносе. Искористили су тај тренутак да, уз песму и игру, размене искуства и договоре се о другим активностима у области друштвеног стандарда којим могу да унапреде укупни положај и улепшају свој живот у трећем добу. У том контексту бурно су поздрављене иницијативе и предлог да се пензионерско празнично коло, крај грачаничког манастира, вије и убудуће. Као поклон за те напоре, тог дана и на том месту, мејлом је стигао благослов од братства манастира Хиландар да група пензионера овог удружења у априлу посети ову српску светињу на Светој гори.

Иначе, за прво празнично коло грачаничких пензионера владало је огромно интересовање. Због епидемије вируса и поплава које су тих дана задесиле многа насеља у овој општини број учесника сведен је на шездесетак.

В. С.

СВРЉИГ

Весело испраћена стара година

У организацији Удружења пензионера Сврљиг, крајем прошле године, 40 пензионера уз музику и песму испратило је стару и дочекало нову 2026. годину.

Све бриге и проблеме оставили су у старој години, а у нову су ушли са повећаном пензијом и жељом да им 2026. буде срећнија и берићетнија. Новогодишње честитке за личну и породичну срећу пензионерима је упутио Славиша Матејић, председник Удружења пензионера Сврљиг.

Весело дружење у сопственој режији прошло је уз традиционалне сврљишке специјалите, пензионерске приче и песму на увце.

С. Ђ.

БАЈИНА БАШТА

Планови се успешно реализују

Није новост ако кажемо да се по активностима Удружење пензионера Бајина Башта убраја међу најактивније у Србији. Констатовано је то и на јануарској седници Извршног одбора Удружења. О активностима у последњем кварталу 2025. године извешај су поднели председник УП Бајина Башта, Недељко Ракић, председник Комисије за друштвену активност и туризам, Мићо Стаменић, и Спасоје Илић, председник Комисије за спорт и рекреацију.

Поменута су летовања у Грчкој и Албанији, обележавање 12. септембра – Дана Удружења, освајање Дринског купа и одлазак на свечано проглашење у Милићима, затим учешће на Олимпијади у Врњачкој Бањи, обезбеђење зимнице и дрва за заинтересоване чланове, учешће на седницама регионалних и републичких органа. У извештајном периоду било је више излета и посета другим пензионерским организацијама из Србије и Републике Српске: ишло се у Ужице, Зворник, Власеницу, Ариље и на Златибор.

М. А.

Сарадња са колегама из Бијелог Поља

Удружење пензионера „Здраво и дуго дружење“ из Бајине Баште успоставило је сарадњу са пензионерском организацијом из Бијелог Поља, из Црне Горе. На самом крају минуле године, осам чланова Удружења „Здраво и дуго дружење“ били су гости бјелопољске организације када је она славила свој дан. На окупу се нашло више од 150 пензионера.

– Срдачно су нас примиле колеге из тог града на челу са председником њиховог удружења, Миланом Минићем. Он је био иницијатор да успоставимо сарадњу. На пролеће очекујемо да нам узврате посету – рекао је председник УП „Здраво и дуго дружење“, Сретен Максимовић. Упут су чланови удружења посетили и манастире Милешеву и Куманицу.

М. А.

НА ЗЛАТИБОРУ ДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ИЗ СРБИЈЕ И РЕГИОНА

Сусрет који ће се дуго памтити

У најлепшем делу Туристичко-рекреативног комплекса „Златибор“, 19. новембра прошле године, у организацији Удружења пензионера Чајетине, уприличено је дружење пензионера из Србије, Босне и Херцеговине и Црне Горе. Учествовала су 23 пензионерска удружења, са 450 звалица.

Поред удружења пензионера Златиборског округа, присуствовали су и чланови пензионерских организација из Чачка, Краљева, Врњачке Бање, Обреновца, Старе Пазове, Сребренице и Пљеваља.

Госте је поздравио Славко Пантовић, председник Удружења пензионера Чајетине, пожељевши им добродошлицу на предивни Златибор. Пантовић је истакао велики значај таквих дружења на којима се стичу познанства и пријатељства, а и размењују искуства у раду пензионерских удружења. У своје и у име свих чајетинских пензионера, који су, уз помоћ општине Чајетина и Туристичко-рекреативног комплекса „Златибор“, организовали тај величанствени скуп, пожељео им је пријатан ручак са локалним гастрономским специјалитетима, лепу забаву и да понесу незаборавне успомене са Златибора.

Златибор

Око 110 чајетинских пензионера дочекала је своје колеге широко отвореног срца пожељевши им пријатан боравак и угодну забаву уз звуке одличног оркестра и певача Шекија Турковића.

Салом златиборског туристичко-рекреативног комплекса одјекивали су звуци песама којима је Турковић са својим оркестром забављао и увесељавао пензионере, од којих је већина скоро непрестано била на ногама и у колу. А оно се вило од 15 часова поподне до дубоко у ноћ. Ту су неизоставно биле и камере на телефонима којима су присутни пензионери бележили

своје успомене са овог незаборавног дружења на Златибору, неспорно најлепшој међу српским планинама. Наравно, пензионери из различитих крајева међусобно су размењивали адресе и бројеве телефона да би могли и даље да остану у контакту и продуже своја новостечена пријатељства.

Овај догађај је још један доказ да и треће животно доба може да буде испуњено лепим и пријатним доживљајима, преко потребним весељем које омогућава да се барем на кратко забораве све бригае и проблеми.

Велинка Бисић

ДВЕ ДЕЦЕНИЈЕ ЖЕНСКЕ ПЕВАЧКЕ ГРУПЕ ИЗ ПИРОТА

Жене са златним грлом

Тог хладног јануарског четвртка упутили смо се у седиште пиротског женског певачког друштва „Златно грло“. Од уласка смо били пријатно изненађени – „јецала“ је хармоника, у рукама мајстора Милета Златановића, а група од двадесет пензионерки нестварно је певала. Затекли смо их у тренутку увежбавања пиротских песама са којима ће започети програм у 2026. години.

Била је то прилика да разговарамо са вођом групе, женом која је и основала „Златно грло“ пре двадесет година – Персидом Илић, као и са појединим чланицама: Златом Миладиновић, Милицом Златановић, Мирјаном Петковић, Светланом Николић, Милицом Николић, Ангелином Лилић, Надом Мијић и Душанком Нешић. Све су нам као из пушке рекле да дружење у „Златном грлу“ њих чини срећним а пензионерки живот лепшим.

Посебан допринос целокупном раду удружења даје песникиња Душанка Нешић-Душанова, некадашња радница „Првог маја“, која рецитије своје бројне песме, а има их више од пет стотина.

Бака Персида Илић отргла је од забораве многе пиротске песме. Прелиставајући полако своју педантно испсану свеску, упознавала нас је са активностима минуле године, као и са оним које планирају у тек започетој 2026. А бројне су активности културно-забавног карактера на којима је током две деценије ово удружење учествовало у Пироту, али и ван њега. Подсетила нас је и на прошлогодишње учешће распеваних пензионерки на традиционалном Пиротском културном лету, на обележавању значајнијих датума НОБ-а у Пироту и околини, на Роштиљијади у Лесковцу,

Редовни наступи на бројним манифестацијама

приредби Дома за старије у Димитровграду, те приредби за пиротске пензионере и пензионерке.

Интересантно је да Персида није музички образована. По занимању је економиста, али је природно надарена и њен глас говори све. И остале чланице су различитих занимања а највише има текстилних радница чувеног „Првог маја“.

Свакако, оно што је најбитније је да група негује традицију свог краја и кроз песме као што су „Пошла Румена рано на вода“ и „Што ми омилило, нане“ преноси лепоту и обичаје некадашњег начина живота. На крају нашег сусрета чланице су запевале и босанске и македонске песме показујући да музика и уметност немају границе.

Стево Панакијевски

Само пензијско осигурање

В. К., Јошаничка Бања: Да ли се уплата доприноса по члану 15 Закона о ПИО односи само на пензијско или и на здравствено осигурање?

Одговор: Уплата доприноса по члану 15 Закона о ПИО не односи се на здравствено, већ само на пензијско осигурање.

Да бисте се и здравствено осигурали, обратите се најближој испостави Републичког фонда за здравствено осигурање.

Нега инвалидног детета и право на пензију

И. П., Параћин: Да ли можете да одговорите под којим условима родитељ који негује дете које је 100 одсто инвалид има право на пензију, пошто сам чула да постоји та могућност? Да ли решење о стављању под старатељство детета лишеног пословне способности услед потпуне инвалидности може бити основ за одлазак у превремену старосну пензију?

Одговор: Старосна и превремена старосна пензија се остварује онда када се испуне услови прописани Законом о ПИО, којим није предвиђено остваривање права на пензију уколико је осигураник био старатељ инвалидног детета. Информација коју сте чули се односи на прописе Закона о социјалној заштити. Наиме, један од родитеља који није у радном односу а који најмање 15 година непосредно негује своје дете које је остварило право на увећани додатак за помоћ и негу другог лица, има право на посебну новчану накнаду у виду дожи-

вотног месечног новчаног примања. Уколико родитељ није корисник пензије, ово право може да оствари када наврши општи старосни услов за пензију према прописима о пензијском и инвалидском осигурању. У 2026. години то је 64 године за жене и 65 година за мушкарце. Ако родитељ оствари право на пензију након стицања права на посебну новчану накнаду, има право да бира између своје пензије и посебне новчане накнаде. Детаљније информације у вези са остваривањем овог права могу се добити у Центру за социјални рад.

Привремено и коначно решење

П. С., Горобиље: Прошло је годину дана од како сам у пензији и још увек имам привремено решење пошто ми нису били сви подаци комплетни. Када ћу добити коначно решење?

Одговор: Привремено решење се доноси ако су испуњени услови за остваривање права на пензију, али се на основу чињеница и података утврђених у матичној евиденцији не може одлучити о коначном износу пензије. То што је решење привремено не значи да је право на пензију временски ограничено. Исплата пензије се не доводи у питање и врши се по привременом решењу све док се не стекну услови да се новим решењем одлучи о коначном износу пензије, пошто је привременим решењем одређен аконтативни износ пензије.

Након утврђивања недостајућих чињеница и података, привремено решење ће Вам, по службеној дужности, бити замењено решењем којим се одре-

ђује коначан износ пензије, од дана утврђивања права на пензију и уз обрачун исплаћених износа пензије.

Ако у року од три године од дана правоснажности привременог решења не буду утврђене недостајуће чињенице и подаци, аконтативни износ пензије постаће коначан, о чему ће бити донето решење по службеној дужности. Уколико се утврди да Вам је исплаћен мањи аконтативни износ пензије од коначног износа, Фонд ће Вам разлику износа исплатити у целости одједном. Ако се утврди да Вам је исплаћен већи аконтативни износ пензије од коначног износа, Фонд ће донети решење о обавези повраћаја више исплаћеног износа.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО www.pio.rs

Пензија на рачун дома за старе

А. К., Ваљево: Мајка је већ годину и по смештена у дом за стара лица. До сада сам ја подизала њену пензију у банци и уплаћивала потребну суму на рачун дома, али ми је истекло банчино овлашћење и хтела бих да пребацим да њена пензија иде директно на рачун дома. Који је поступак и шта је потребно од докумената?

Одговор: За пензионере који су смештени у дом за стара лица, без обзира на то да ли је у питању државни или приватни дом, Фонд ПИО је омогућио исплату пензија на рачун те установе при чему не постоје никакви трошкови исплате. Да би се пензија уплаћивала на рачун те установе, потребно је да се филијали Фонда, уз Захтев за исплату, достави

решење о смештају у установу или уговор о смештају, са подацима о рачуну. Пошто је кориснику Фонд вршио исплату пензије на текући рачун код банке, потребно је да се уз Захтев достави и потврда банке о сагласности са променом начина исплате пензија. Документацију може доставити и установа уз писану сагласност пензионера.

Могу ли корисници накнада да раде

В. Б., Рума: Може ли да ради неко ко прима накнаду за туђу помоћ и да ли постоји опасност да због тога изгуби право на накнаду?

Одговор: Корисници новчане накнаде за помоћ и негу другог лица, као и особе са телесним оштећењем могу да буду у осигурању, тј. радно ангажоване, јер постојање

потребе за помоћи и негом другог лица, као и одређени проценат телесног оштећења не подразумева да та лица имају и потпуни губитак радне способности.

Стаж из Црне Горе и БиХ

К. Д., Обреновац: Ове године идем у пензију по нашим прописима, тј. пуним 65 година. Имам 21 годину стажа у Србији, али и стаж из Црне Горе и Босне и Херцеговине. Живим у Србији. Где треба да поднесем захтев за пензију и да ли га подносим и у ове две државе?

Одговор: У случају када осигураник има стаж у две или више држава са којима имамо међудржавни уговор, подноси се један захтев, у држави према пребивалишту, а орган социјалног осигурања по службеној дужности размењује међудржавне обрасце и покреће поступак у другој држави.

Када подносилац захтева има најмање 15 година стажа осигурања у Републици Србији, стиче право на самосталну пензију по прописима Републике Србије, док за стаж остварен у другим државама пензију исплаћују носиоци пензијског и инвалидског осигурања тих држава уколико су испуњени услови по њиховим законским прописима.

ПЛИВАЊЕ ЗА ЧАСНИ КРСТ ОДРЖАНО ШИРОМ СРБИЈЕ

У Сврљигу и Пихтијада

На комплексу „Базени Пастириште“ у Сврљигу, 19. јануара, одржано је богојављенско пливање за часни крст. У конкуренцији петоро пливача победио је Сврљижанин Ненад Војиновић. Њему је припао сребрни ланац и друге награде. За часни

Пливалo се и на базену у Попшици

крст пливало се и на базену у Попшици, где је међу 30 такмичара најбољи био Предраг Гроздановић из Ниша.

На комплексу „Базени Пастириште“, 19. јануара, обављен је и финални део Пихтијаде, одржане дан раније: проглашење победника, додела награда и дегустација. Према оцени жирија, међу 11 екипа, најукусније пихтије скувала је екипа „Сварог“ Сврљиг, затим „Вигор“ Сврљиг и Пољопривредно газдинство Васиљевић из Мерцелата. Најлепши штанд имао је тим „Гурмани“, а највеселија је била екипа „Керамичари“. Победницима су уручене награде, а сви посетиоци су послужени пихтијама и чајем. Организатори ове две зимске манифестације су Туристичка организација општине Сврљиг, црква у Сврљигу и манастир у Пирковцу, а покровитељ општина Сврљиг и бројни спонзори.

С. Ђорђевић

Уз подршку бројне публике

Власотинце: највећи број пливача

На 21. богојављенском пливању на власотиначком купалишту учествовало је 108 пливача из Власотинца, Лесковца, Ниша и других места, а међу њима било је и неколико дама. Најмлађи учесник имао је само три године и пливао је уз помоћ свог деке, а најстарији пливач био је 64-годишњи пензионер.

Победио је, по други пут на овом пливалишту, Милан Димитријевић, студент из лесковачког села Винарце. Млађани Димитријевић је поред украсног крста, симбола победе, награде добио и од спонзора.

На обали Власине сакупио се велики број посетилаца али и гурмана, љубитеља пихтија. Пре богојављенског пливања организована је, такође традиционална, 20. Власотиначка пихтијада. Тридесетак вредних домаћица из Власотинца и Црне Траве изложило је своје специјалитете, а жири је оценио да је највише умећа у овој „дисциплини“ показала Власотичанка Наташа Марковић.

Т. Стевановић

Најмлађи победник у Великој Плани

Пливање за часни крст одржано је и у Етно селу Моравски Конаци код Велике Плана.

Велики број посматрача бодро је, на -10 степени, око 40 пливача из Плана, Ниша и Смедерева. Најмлађи учесници

Најстарији учесник Душан Нововић и председник УПО Велика Плана, Миодраг Милосављевић

били су Лазар Микић (12 година) и Матеја Марковић (18 година), а најстарији 74-годишњи Душан Нововић, члан Удружења пензионера општине Велика Плана. Победник је био најмлађи пливач, Лазар Микић, али је договорено да су сви победници.

Организатор ове манифестације је удружење Часни крст, а спонзори су били општина Велика Плана и Етно село Моравски конаци.

М. Милосављевић

Брза Морава ометала пливаче

И у Трстенику, на Западној Морави, пливало се за часни крст, а по сунчаном али врло хладном времену ову манифестацију је пратио велики број заинтересованих. Ове године пливало је 97 храбрих пливача, најмлађа је била Нора Миљковић а најстарији Дејан Спасојевић. Пливачи су кренули према циљу уз велику подршку посматрача на обали али је овога пута Морава била снажнија него ранијих година и часни крст је наставио низ реку. До места где је био чамац са спасиоцима и где се налазио крст први је допливао Урош Лукић, из Грабовца, ученик Техничке школе Трстеник. Како је рекао, ово му је било друго по реду учешће, трудио се и желео да победи и у томе је успео.

Председница општине Трстеник, Милена Турк, честитала је победнику, који је, као и Нора Миљковић, Дејан Спасојевић и остали, био храбар у пливању, а потом су им уручене награде.

Д. Ивановић

Урош Лукић први на циљу

Да ли сте знали ...

– да је после воде бетон најшире коришћен материјал на планети? Бетон је један од најреволуционарних изума у историји, и на Земљи је укупно тежи од свега осталог што су људи икад направили заједно – утрошак бетона за један дан скоро је раван величини кинеске бране Три клисуре.

– да су још Римљани развили нове технике зидања помоћу којих су могли да подижу велелепне тешке зграде? Попут храма Пантеон, саграђеног око 126. године наше ере, чија купола је, скоро две хиљаде година касније, и даље највећа неармирана бетонска купола на свету. Поред Пантеона, чувене историјске грађевине од бетона, које и данас стоје, су Колосеум у Риму и Св. Софија у Истанбулу.

– да је претечу модерног цемента створио 1824. године Џозеф Аспдин, британски зидар и грађевинац, који је експериментисао са загревањем кречњака и глине, млевењем и мешањем са водом? Аспдин је овај цемент назвао портланд цемент, по чувеном грађевинском камену са острва Портланд у Великој Британији.

– да је Жозеф Моније, француски баштован из 19. века, био пионир у развоју структурног и армираног бетона, јер је био незадовољан постојећим материјалима доступним за израду издржљивих саксија. Године 1867. добио је патент за армирање бетонских саксија мешањем жичане мреже и љуске малтера. Први небодер од армираног бетона, Ingalls Building, изграђен је 1903. у Синсинатију.

– да је Баухаус, вероватно најутцајнија архитектонска и уметничка школа 20. века, основана 1919. у Немачкој, користила грађевинске технике ослоњене на челик, бетон и стакло, уместо на до тада традиционалне материјале од камена, цигле и дрвета? Тако је бетон добио нову естетику, чисту и минималистичку.

– да се шездесетих и седамдесетих година прошлог века појавио Брутализам, стил у архитектури посвећен искориштавању јединствених својстава бетона? Бетон је почео да се користи за стварање великих и смелих облика, а југословенска архитектура је позната по значајним примерима овог стила: Генексова кула, стамбена кула на Карабурми – тзв. зграда Тоблероне, зграде „телевизорке“ на Новом Београду, као и по бројним спомен-обележјима.

Лековите мисли

Ко држи конце у својим рукама, кад тад се и сам запетља.
Све вам ту пише црно на бело. Немојте да ме фарбате.
Највише је запослен онај који пресипа из шупљег у празно.
Паре не могу да трају целог живота, а поштење може.
Лепа реч је најбољи лек. И најјефтинији.
Дарујмо новац само за даровите!

Душан Старчевић

Људи о људима

Ако просипате памет, не уливате поверење.
Највише муте они који немају три чисте.
Људи се најлакше упознају са дистанце.
Памети су ме научили они који је немају.
Снови су темељ прогреса.
Најлакше се „почисте“ људи без мрље.

Пеко Лаличић

Доскоци

Поклону се у зубе не гледа. За цену нисам сигуран.
Ко стави образ под задњицу, мозак му дође као оптерећење.
Мој деда је био у партизанима, све док у Србији није дошло до националног помирења.
Победници пишу историју. Губитници су само записничари.
Нема те прилике коју ми не можемо упропастити.
Бавим се писањем афоризама. И нема ми помоћи.

Раде Ђерговић

Мисао

Не треба тражити излаз, нагрнуће сви кроз њега.
Синула ми је мисао а онда је дошло до кратког споја.
Мисли које заносе занесу главу.
Куцајте већи проред. Не могу ништа да разумем између редова.
У малој лажи су кратке ноге. У великој кораци од седам миља.
Од сваког воћа јабука раздора је најјефтинија.

Милица Јевтић

Дијалог

У мени чучи бунтовник, али му се не устаје.
Код нас нема дијалога ни када разговарамо сами са собом.
Српска књижевност је у великој кризи. Једва сам успео и своју књигу да прочитам до краја.
У Србији нема сократоваца. Код нас сви знају да све знају.
Продао сам своје место на лепој слици о нама. Од нечега морам да живим.
Историја се не понавља. У њој се само завршава све оно што је одавно започето.

Милан Р. Симић

Мера

Стао сам на луди камен. Ни психијатар ми није помогао.
Лако је пливати кроз живот неке ко зна да плива.
Будала се вешто крије у кругу паметних.
Јак слабом не верује. Слаб јаком мора.
Имам меру. Нико ме не замера.
Најстрашнији суд је празан суд.

Радомир Станојковић

шареница шареница шареница

СКАНДИНАВКА

АУТОР: РАЈКО КУЗИМ- НОВИЋ	НАТАЛИЈА ОД МИЉА	ГЛАВНИ ГРАД ЈОРДАНА	ДЕО ПТИЧЕ НОГЕ (МН.)	ЦРКВЕНА ПРОКЛЕТ- СТВА	ОБЛАКОДЕР	СТАРЕ- ШИНЕ КОЗАКА
НАМЕРА, НАУМ						
ЗАВЕ- ШТАЊЕ (ТУРЦ.)						
ДРВЕНА ОГРАДА						
СТРУЧЊАК у АНАТОМИЈИ						
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ВЕЧЕРЊИ САСТАНАК СЕОСКЕ МЛАДЕЖИ	ЈАД				
ОГАЊ, ВАТРА		ЛУЖНО ВОЂЕ				
ВИТЕЗОВИ ИЗ РЕДОВА ПЛЕМСТВА						
ЕМИЛИЈА ОД МИЉА				НЕ ОПРАВ- ДАТИ ОЧЕКИВАЊА	СТОЧНА ХРАНА	УЧЕСНИК У НЕКОМ ДОГАЂАЉУ
ИМЕ ГЛУМИЦЕ ШЕРБЕЦИЈЕ						
ПРИЛИЧНО НИЗАК						
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	КОЈИ САДРЖИ ОТРОВ	ВАРЕЊЕ ХРАНЕ У ЖЕЛУЦУ	НЕТОРЕГИ- СТАРСКА ТОНА ВРСТА РАТНОГ БРОДА			
ОРУЂА, ПРИБОРИ						
САКУПЉАЧ ЛЕКОВИ- ТОГ БИЉА						
ЦРВЕНО ВИНО					ПОСУДА СА ТУЧКОМ	ДРАЖИ
ОРОЗ, ОКИДАЧ						
КУВАНО ПОВРЋЕ (МН.)						
ФИЛМ ЦЕЛМСА КАМЕРОНА						
МЕТОД РАДА (МН.)						

	1	2	3	4	5	
6						
7						
8						
9		10				
11						
12						13 14 15 16 17
18			19			
20				21		
22				23		
24					25	
26			27			28
29		30				31
	32					
33						
34						

ВОДОРАВНО: 6. Део пређеног пута, 7. Тропски гуштер, 8. Марка компјутера, 9. Литар, 10. Јавни аутобуски саобраћај, 11. Мерила ђачког успеха, 12. Насипање течности, 18. Гимнастички клуб, 19. Нико, 20. Оливер одмила, 21. Виолина (турц.), 22. Крпа, дроњак, 23. Берзански посредник, 24. Индијац, 25. Пасмина, 26. Лична заменица, 27. Турист. информ. центар, 28. Савез за телесно васпит., 29. Ампер, 30. Слабовид, 31. Америчка глумица Хатавеј, 32. Радници који рукују багером, 33. Амерички глумац, 34. Жена из Сталаћа.

УСПРАВНО: 1. Америчка глумица, 2. Словен. марка камиона, 3. Први Уранов сателит, 4. Незнабожац, неверник, 5. Наша певачица, 10. Глеђ, 13. Бес, срџба, 14. Владар у емирату, 15. Град у Тексасу, 16. Средство за анестезију, 17. Неравна површина, 19. И тако даље, 21. Гол у сопствену мрежу, 23. Звучна направа на ауту, 25. Мала птица певачица, 27. Писар (турц.), 28. Галама, граја, 30. Бугарска национална телевизија, 31. Латинични код за Словенију, 32. Енигматски савез.

РЕШЕЊЕ: накана, аманет, тараба, анатом, беда, пламен, ритри, ема, плућња, ономак, нрт, опреме, травар, розе, обарац, варива, аватар, начини.

РЕШЕЊЕ: етапа, вара, амила, л, јас, оцене, налив, гк, ниједан, Оли, ђемане, рита, дилер, Инду, раса, ја, тип, ств, а, ћорав, ен, багеристи, Ентони Квин, Сталаћака.